

# PASSA

## TYGODNIK SĄSIADÓW

URSYNÓW • MOKOTÓW • WILANÓW • LESZNOWOLA • PIASECZNO • KONSTANCIN • JEZIORNA

9 listopada 2023 czasopismo bezpłatne Nr 45 (1187)

www.passa.waw.pl

**PRACOWNIA KUCHAREK SZEŚĆ**



Zamów on-line na [www.kucharekszesz.pl](http://www.kucharekszesz.pl)

Zamów telefonicznie (22) 855 00 55



REKLAMA

### Osteoporoza jest groźna!



Czyt. str. 3



Czyt. str. 5, 8 i 13

### Uwaga na listwy w metrze



Czyt. str. 6

### Ruszyły zapisy na dyktando



Czyt. str. 4

### Parkowanie na Mokotowie



Czyt. str. 9

# Najpierw misja, potem dymisja?



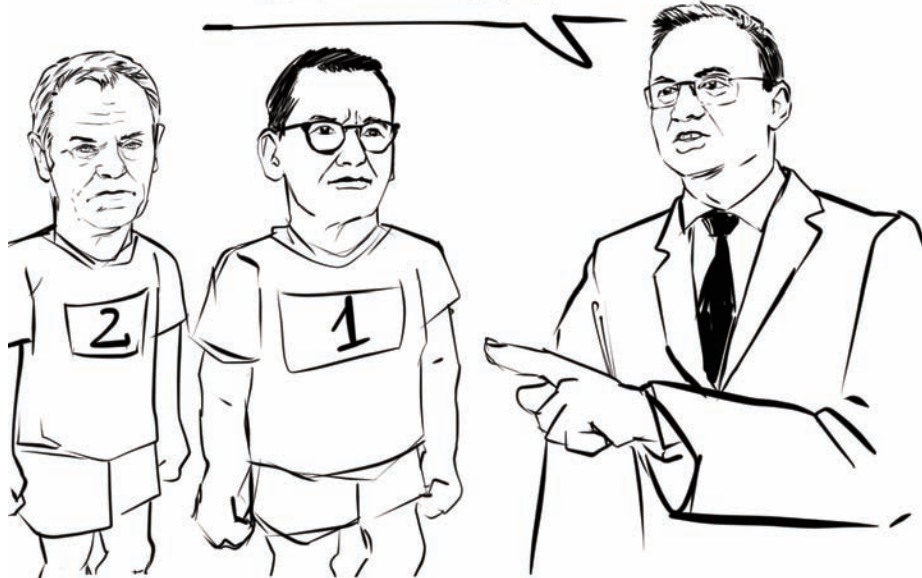
już na zawsze. Zanim to jednak nastąpiło, Lidia dowiedziała się od Edwarda, że podczas jednego ze swych występów estradowych trafił na konferansjera, który jednocześnie dorabiał bodaj jako urzędnik stanu cywilnego („cywilny ksiądz”), a także wynajmowany mówca pogrzebowy. I on właśnie, zaganiany z jednej imprezy na drugą, palną na koniec koncertu, w którym wziął udział Hulewicz: – A teraz odpoczywajcie w pokoju!

No cóż, złośliwi mówią, że takim życzeniem trzeba będzie wkrótce poczęstować żegnających się z władzą przodowników pracy z PiS, którym z całą pewnością należy się taki odpoczynek po ośmiu latach harówki przy budowaniu państwa autorytarne. Na pewno wielu z nich będzie dużo lżej bez ciężkiej forsy, śpiącej się na nich w trakcie utrzymywania intratnych posiad, choć można przypuszczać, że na tych posiadach zasiądą inni, znowu wedle partyjnego klucza. Zanim jednak to nastąpi, toczyć się będzie podstępna gra na zwłokę, nazywana niekiedy grą na zwłoki ustępującej partii.

Wywodzący się z niej prezydent RP właśnie włączył się w tę grę. Absolutny mistrz podpisu, Jego Prawnicza Nowatorskość Andrzej Duda – jak sam twierdzi – całe życie się uczy, a co z tej nauki wynika, widać wyraźnie, gdy zawsze zadowolony z siebie pan Andrzej usiłuje mówić po angielsku albo wpływać na bieg spraw państwowych, budząc zdumienie niekwestionowanych autoritetów w dziedzinie prawa, które w po niestawnym okresie falandyżacji wykoślawia teraz prowadzona z całym bezwstydem – dudalizacja. Pewnie dlatego mianowany już trzy lata temu profesorem „bel-

RYS. PETRO/AUGUST

NAJPIERW TY STARTUJESZ NA PREMIERA ...



CO SIĘ ODWLECZE TO NIE UCIECZE ...

wederskim” Jacek Barcik z Uniwersytetu Śląskiego z Komitetu Nauk Prawnych PAN nie przyjął zaproszenia Dudy na formalne uściśnięcie ręki w związku z tą nominacją, oceniając działania prezydenta: „Doprowadził państwo na skraj chaosu prawnego. Przepięca konstytucyjny”. I prawdę mówiąc, trudno nie zgodzić się z tą opinią. W obecnym okresie przemawiania władzy w państwie przez nową koalicję polityczną Duda zdecydował się na powierzenie misji utworzenia nowego rządu dotychczasowemu premierowi, człowiekowi starej pałki (ancien régime) Mateuszowi

Morawieckiemu, który nie zwraca uwagi na coraz większe zadłużenie naszego kraju, bo to i tak problem państwa polskiego, a nie państwa Morawieckich, którzy w kwestii dobrobytu mają się jak pączki w masle, przy czym dbający o dyskrekcję szef rządu – na wszelki wypadek – przepisuje majątek na żonę. Wiadomo, że nowy rząd pod dyktando Mateusza-klamczuszka nie ma szans na poparcie w parlamencie, ale zanim powierzona mu „misja” zamieni się w dymisję, facet zdąży załatwić kupę spraw ważnych dla jego partyjnych towarzyszy, a także dla pana prezydenta, mającego też swoją klakę i klikę.

Na razie, w trybie pogotowia ratunkowego, Andrzej Duda próbuje poprzez swoje rozporządzenie doprowadzić do zmiany regulaminu Sądu Najwyższego, by zasiadali w nim wskazani przez głowę państwa sędziowie. Mamy tu klasyczny przykład ustawiania sobie władzy sędziowskiej przez władzę wykonawczą, a mieszanie tych władz nigdy nie wychodzi państwu na zdrowie. Na podobny manewr zdecydowała się poprzednia ekipa polityczna, dając innym ugrupowaniom fatalny przykład, ale przynajmniej przynależała do grzechu i zań prze-

prosiła. Teraz – raczej nikt nie będzie za ewentualne wypaczenie przeproszał.

Epoka PiS powoli się kończy, ale z wielu względów do absolutnego końca jeszcze bardzo daleko, bo choć wyspecjalizowany w złośliwości, acz już pozbawiony kierownictwa Jerzego Urbana tygodnik NIE zamieścił na pierwszej stronie pożyteczny komentarz: Tu jest PiS pogrzebany, to jednak trzeba się liczyć z tym, że PiSancjum jeszcze się dłużej utrzyma na wielu odcinkach, mimo że już w dość istotnym stopniu zostało ruszone z posad.

Nieliczący się z jakimkolwiek autorytetami, kompletnie niezależny dziennikarski obywatel Wojciech Cejrowski słusznie ostrzega wszystkie polityczne strony w nowo wybranym parlamencie, że dalsze utrzymywanie rozbuhanego socjału dla życiowych leni i nieudaczników zaprowadzi nas w ślepy zaułek. Zdaniem Cejrowskiego, przejawiane i przez lewicowe, i przez prawicowe partie dążenie, żeby coraz więcej zabierać bogatym, a dawać biednym, cofnie nas do czasów komunizmu, w którym ludzi z inicjatywą tępiłono jako burżujów i kułaków. PiS dało już wystarczająco popalić nawet drobnym przedsiębiorcom, a tak w nieskończoność postępować się nie da. Już z tego, że tak chwalone 500+ bynajmniej nie zwiększyło przyrostu naturalnego widać, że jednostronne rozwiązania na dłuższą metę nigdy się nie sprawdzają. A co najwyżej doprowadzą do takiego stanu, że wszyscy będziemy biedni po równo.

**MACIEJ PETRUCZENKO**  
**PASSMITA**  
naczelnym@passa.waw.pl

REKLAMA

REKLAMA



**FUNDACJA NIKA**  
wskazujemy dobry kierunek.

DLA MIESZKAŃCÓW WARSZAWY W WIEKU 60+

## PUNKT CYFROWEGO WSPARCIA SENIORA NA URSYNOWIE

Jeśli nie wiesz jak:

- obsłużyć smartfon, laptop lub inne urządzenie cyfrowe;
- poruszać się w internecie;
- założyć Internetowe Konto Pacjenta;
- płacić przez internet;
- korzystać z Facebooka, Instagrama;
- obsłużyć pocztę elektroniczną e-mail;
- robić zakupy w sklepach internetowych;

lub masz inne pytania dotyczące świata cyfrowego, zapraszamy na INDYWIDUALNE, BEZPŁATNE konsultacje z Doradcą Cyfrowym.



Zajęcia w tym PCWS są dostępne dla osób ze szczególnymi potrzebami. Chęć skorzystania z pętli indukcyjnej należy zgłosić organizatorowi podczas zapisu.

MIEJSCE ZAJĘĆ: KLUB PRZY LASKU  
UL. LASEK BRZOZOWY 2

**OBOWIĄZUJĄ ZAPISY:**

**PON. I CZW. GODZ. 17:00-20:00**

**TEL. 720-997-026**

**E-MAIL: FUNDACJA@NIKA.ORG.PL**



# SZKOŁA JĘZYKOWA LACHMANA 4

## ZAPISY 23/24

STACJONARNE  
ONLINE

ANGIELSKI  
MATEMATYKA  
POLSKI  
FRANCUSKI

- KLASY 0-8
- EGZAMIN 8
- MATURA
- KONWERSACJE
- FRANCUSKI
- ZAJĘCIA DIY
- MAŁE GRUPY

LONDON

ZAPISY.2324@GMAIL.COM

CatchUp  
ACADEMY

536-384-319

CATCHUPOURENGLISH.COM

# Osteoporoza jest groźna, ale nie ma co się łamać!

**Lekarze od lat biją na alarm: jako społeczeństwo mamy niedobory witaminy D i wapnia, a to skutkuje rozwojem osteoporozy! Wciąż jednak zbyt mało osób traktuje sprawę poważnie, może dlatego, że – przynajmniej na początku – osteoporoza nie boli. Ale nie warto odkładać diagnostyki kości na później. Osteoporoza jest cichą i podstępą chorobą, a cierpi na nią co trzecia kobieta po pięćdziesiątym roku życia i 8%-15% mężczyzn. Każdy z nas zna więc sporo osób, które są dotknięte tą chorobą. Warto sprawdzić, czy i my sami do nich nie należymy.**

## Szanse w grupie ryzyka

Osteoporoza upośledza wytrzymałość kości, czemu towarzyszy zmniejszenie ich masy i zmiana ich struktury przestrzennej, tzw. zrzesztwienie. Tak osłabiona kość staje się bardziej podatna na złamania i urazy. Dotyczy to zarówno kości np. kończyn, jak i kręgosłupa. Pacjentki i pacjenci z osteoporozą doświadczają złamań, do których u zdrowych osób w ogóle by nie doszło. Osłabione kości pękają np. przy podnoszeniu niewielkiego ciężaru, jak siat-

wet co ósmy mężczyzna. Liczba chorujących panów może być niedoszacowana z powodu rzadszego zgłaszania się do lekarzy. Czynnikiem powodującym, że ponad 85% osób cierpiących na zrzesztwienie kości, to przede wszystkim hormony. Po menopauzie u pań spada poziom estrogenów, co ma negatywny wpływ na komórki kostne. Niestety, za część czynników prowadzących do osłabienia kości odpowiadamy my sami. Jest to przede wszystkim niewłaściwa dieta, taka, w której brakuje odpowiednich ilości białka, wapnia czy fosforu oraz picie dużych ilości kawy i alkoholu. Znaczenie ma też styl życia. Siedzący, nieaktywny, sprzyjający rozwojowi cukrzycy i otyłości to niestety sprzymierzeniec osteoporozy. Brak wysiłku fizycznego osłabia nasz szkielet, ale podobnie działają także niektóre leki i schorzenia czy zaburzenia hormonalne. Choroba ta współistnieje m.in. z zespołem Cushinga, białaczką, mukowiscydą, łuszczycą, celiakią czy schorzeniami tarczycy i nerek. Występuje też czasami u dzieci i nie są znane jej dokładne przyczyny. W takich przypadkach mówi się o osteoporozie idiopatycznej. Młode osoby skarżą się na bóle pleców lub stóp, mają rozpoznaną lordozę, podejrzenie często też doświadczają złamań.



kostne, do tego oczywiście dochodzi cierpienie związane ze stanami po złamaniach. A złamania przy osteoporozie są niestety bardzo częste. Nawet więc je-

jednym z najczęstszych złamań osteoporotycznych jest złamanie kości udowej. Ten uraz jest wyjątkowo niebezpieczny dla pacjentek i pacjentów w podeszłym wieku. Nie tylko uniemożliwia samodzielne funkcjonowanie i powoduje wiele bólu, ale też często związany jest z koniecznością przeprowadzenia operacji wstawienia endoprotezy. Po takim złamaniu szanse na powrót do sprawności sprzed wypadku są w okolicach 25%, a połowa takich pacjentów będzie wymagała już stałej opieki. Na pewno więc hasło „nie ma co czekać” jest bardzo trafne, jeśli chodzi o profilaktykę i wczesną diagnostykę osteoporozy. Zwłaszcza, że badanie takie można wykonać „z marszu”, bez skierowania od lekarza rodzinnego.

## 10 minut i po wszystkim!

Badanie densytometryczne przypomina nieco zrobienie zdjęcia RTG. Tutaj także używa się promieniowania X, jednak dawka jest dużo niższa niż w przypadku prześwietlenia. Badanie nie jest bolesne ani nieprzyjemne, nie trzeba się też do niego specjalnie przygotowywać. Wystarczy przyjść, a technik powie nam co zrobić. Po około 10 minutach badanie jest wykonane i wystarczy poczekać na to, aż lekarz opíše jego wynik. Warto też zrobić badania z krwi, aby oznaczyć poziom wit. D czy wapnia. To może być pomocne w ustaleniu leczenia i suplementacji. Lekarz może też skierować pacjenta czy pacjentkę na kinetyterapię czy zabiegi fizykalne. Wcze-

śnie wykryta i odpowiednio leczona osteoporoza to szansa na wyzdrowienie. Z drugiej strony, zaawansowana i nieleczona osteoporoza mocno wpływa na obniżenie jakości życia pacjentów poprzez złamania kości, ograniczenie codziennej aktywności życiowej, a niekiedy trwałe unieruchomienie i niemożność samodzielnej egzystencji.

## Gdzie wykonać densytometrię na Ursynowie?

W naszej dzielnicy mamy prężnie działające Centrum Leczenia Osteoporozy działające przy przychodni CKR Konstancin na ul. Surowieckiego 8. Można tam umówić się na badanie densytometryczne, wykonać badania z krwi oraz zapisać do lekarza. Istotne jest też to, że w razie zdiagnozowania osteoporozy (lub innych schorzeń narządu ruchu), na miejscu jest możliwość skorzystania z rehabilitacji – zarówno z fizjoterapii indywidualnej, jak i z zabiegów fizyoterapeutycznych. Każda osoba, która zgłosi się do Centrum Leczenia Osteoporozy, zostanie objęta opieką medyczną i diagnostyczną, a w miarę potrzeb również fizjoterapeutyczną. I pamiętajmy: żeby zapisać się na densytometrię, nie potrzebujemy skierowania. Warto więc zainwestować te 10 minut w swoje zdrowie i pewność, że długo pozostaniemy sprawni i aktywni.

**Lek. med. Karolina Miąskiewicz  
Centrum Leczenia Osteoporozy  
przy CKR Konstancin Filia Ursynów**



ka z zakupami, niezbyt mocnym, przypadkowym uderzeniu, a nawet wstawianiu z łóżka czy gwałtowniejszym ruchu. Mówi się wtedy o złamaniach osteoporotycznych, niskoenergetycznych. Najbardziej narażone są kości biodrowe, nadgarstki, żebra oraz kości przedramion. Z powodu stopniowego odwapniania kręgow może też ucierpieć kręgosłup. Osłabione kręgi mogą ulegać tak zwanym złamaniom kompresyjnym. Mogłoby się wydawać, że w sytuacji złamania kręgu pojawi się ostry ból, ale nie zawsze tak jest. Niekiedy jedynym symptomem takiego złamania jest zniekształcenie sylwetki, tzw. zgarbienie się, utrata wzrostu, ale też pogorszenie funkcji oddechowych czy krążeniowych. Dopiero badanie densytometryczne pozwala wykryć prawdziwą przyczynę pogorszenia jakości życia; niestety, jeśli doszło już do złamań niskoenergetycznych, oznacza to, że osteoporoza jest w zaawansowanym stadium. Wczesna diagnostyka jest zatem naszą wielką szansą na to, by udaremnić atak osteoporozy, zwłaszcza, jeśli znajdujemy się w grupie ryzyka. Dlatego warto mówić o tym, kto jest najbardziej narażony na osteoporozę. Z badań wynika, że w Polsce co trzecia kobieta w wieku pomenopauzalnym i na-

Jeżeli rozpoznajemy siebie lub swoich bliskich wśród opisanych przypadków, nie dajmy osteoporozie szansy na rozwój, nawet jeśli tymczasowo nie daje objawów.

## „Ale przecież to nie boli”

Dopóki nic sobie nie złamiemy, sprawa wydaje się nie tak pilna jak inne problemy zdrowotne, które przecież każdy z nas ma. Kardiolog, ortopeda, urolog, ginekolog... Niemał każdy ma w kalendarzu zapisaną przyszłą wizytę u jakiegoś specjalisty. Na badania też wybieramy się dopiero, kiedy wyraźnie zleci nam je lekarz. Są przecież jednak badania, na które można zapisać się bez skierowania. Należy do nich densytometria – nieinwazyjne, bezbolesne badanie pozwalające wykryć, czy nasze kości są zdrowe. W badaniu chodzi o wykrycie lub wykluczenie tej choroby powodującej zaburzenia mikroarchitektury kości. Odpowiednim leczeniem i rehabilitacją można nie dopuścić do takiego zmniejszenia wytrzymałości mechanicznej tkanki kostnej, by dochodziło do złamań. To, że nie odczuwamy bólu nie oznacza, że tak będzie zawsze. Wielu pacjentów osteoporotycznych skarży się w bardziej zaawansowanych stadiach choroby na przewlekłe bóle

śli nic nas nie boli, a skończyliśmy pięćdziesiąty rok życia, to powinniśmy zrobić densytometrię. Bo nie ma po co czekać, aż ból się pojawi, tym bardziej, że



# Chrząszcz brzmi na Ursynowie



**Rozpoczęły się zapisy na 18. Ursynowskie Dyktando im. Andrzeja Ibisu-Wróblewskiego. Odbędzie się ono w niedzielę 26 listopada o godz. 10.00 w sali UCSiR przy ul. Dereniewej 48. Uczestnicy zmierzą się tradycyjnie z tekstem przygotowanym przez prof. Jerzego Bralczyka oraz dr Grażynę Majkowską. Liczba uczestników jest ograniczona.**

Zasadniczą część wydarzenia to napisanie tekstu ze słuchu. Towarzyszyć mu będą spotkania z ekspertami. W oczekiwaniu na wyniki publiczność będzie mogła wysłuchać wykładu na temat języka polskiego oraz zasad pisowni trudnych słów użytych w dyktandzie. Prof. dr hab. Jerzy Bralczyk oraz doc. dr Grażyna Majkowska chętnie odpowiedzą na wszystkie pytania.

## Jak się zapisać

Na laureatów czekają nagrody. W dyktandzie wyłonieni zostaną laureaci w czterech kategoriach:

- Open (uczestnicy dyktanda, z wyłączeniem kategorii Ekspert)
- Juniorzy (roczniki 2003-2008)
- Młodzicy (roczniki 2009 i młodszy)
- Ekspert - osoby, które zawodowo zajmują/zajmowały się or-

tografią języka polskiego (w tym absolwenci filologii polskiej z tytułem magistra bądź licencjata, a także pracownicy naukowcy z tego zakresu) oraz wszyscy laureaci (za laureata uważa się zdobywcę 1, 2 lub 3 miejsca) dzielnicowych, miejskich, powiatowych, wojewódzkich i ogólnopolskich dyktand (z wyłączeniem laureatów ursynowskich dyktand w kat. Juniorzy i Młodzicy).

Każdy uczestnik jest zobowiązany do wypełnienia Karty Rejestracyjnej (załącznik nr 1 do regulaminu). Oryginał karty trzeba dostarczyć organizatorowi nie później niż w dniu dyktanda. Udział w dyktandzie jest bezpłatny, ale liczba uczestników jest ograniczona – 240 osób w kategorii open i 20 ekspertów. Zapisy potrwały do 20 listopada lub do wyczerpania limitu miejsc. Można zapisać się po-

– pocztą elektroniczną na adres: ursynow.dyktando@um.warszawa.pl,  
 – osobiście w siedzibie Urzędu Dzielnicy Ursynów m.st. Warszawy przy al. KEN 61 (w dni powszednie w godz. 8.00-16.00).  
 - Ursynowskie dyktando to wyjątkowe wydarzenie, przyciąga miłośników ojczystego języka nie tylko z Ursynowa i Warszawy, ale także z Polski. Ja oczywi-

ście się pojawię i będę walczył o pierwsze miejsce. Jestem ciekawy z jakim tematem przyjdzie nam się zmierzyć w tym roku – mówi burmistrz Ursynowa Robert Kempa.

## Zeszlóroczne dyktando

Ubiegłoroczny tekst dyktanda nosił tytuł „Pożegnanie jesieni”. Poniżej zapis dyktanda. Znaki interpunkcyjne w nawiasie oznaczają, że mogą zostać użyte lub pominięte – obie wersje są prawidłowe.

„Któż by (,) spośród naszych (,) skądinąd przasných (,) pór roku (,) uznał za najpiękniejszą – jesień? Wielu z nagłą zapytanych zazwyczaj naprędce wskaże wiosnę, wypadaloby sądzić, że i lato ma zwolenników. Ale jesień?



Gdy wczesnojesienne (,) ledwie co rozświetlone poranki (,) ukazą różnobarwność swoich lasów i ogrodów, można by się w nich na zabój rozkochar. Jeszcze rdzawo nakrapiane, niezwarzone mrozem, wręcz przeciwnie, niejednokrotnie zdawałoby się jakby rozprażone pałowawym ogniem kolorów liście, często gęsto niemalże ciepłe rudawobrazowymi przebłyskami, to znów rubinowozłote albo z kolei jaskrawoczerwone (,) do cna zniweczą nasze niewczesne uprzedzenia do jakoby szaroburej jesieni.

W ogrodzie, nawet niezbyt zadbanym lub zgoła zaledwie chędogim, rośliny nierzadko jak gdyby dopasowują się do siebie barwami – (,) te zimozielone i te zmienobarwne. A jest ich w bród. Kolców obok nieszpuki czy miechunki, zlotokap obok paulowni – (,) same nazwy dostrajają się do kolorów. Albo na odwrót.

Pewnie, tropikalne nieprzebarwiający się rośliny, jak srebrnolistna mrówkolubna drażnia czy choćby namorzyn, zwany zresztą co nieco żartobliwie srożyplątem, albo sączyńnic, czyli pigwica, mają swój niby-egzotyczny wdzięk, ale nie ma to jak nasze swojskie lub w końcu dobrze przysposobione.

Szkoda, że wiele kolorów minie (-,) czy to wraz ze zwiędnięciem, czy z uschnięciem. Jak by sprawić, by pozostały?

Gdzieżby tam! (,) Rychło przyjdzie naprawdę nieużyta, szara zima.”

KT



## Kokardy narodowe na Święto Niepodległości

**W związku ze zbliżającą się 105. rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości, mamy dla mieszkańców Ursynowa biało-czerwone prezenty. W piątek, 10 listopada, będziemy rozdawać kokardy narodowe i chorągiewki.**

- Niech staną się dla wszystkich ursynowian symbolem patriotyzmu. To już tradycja, że przed Świętem Niepodległości rozdajemy mieszkańcom symbole narodowe. Chcemy w ten sposób zachęcić do wspólnego świętowania i wyrażania w ten sposób dumy z osiągnięć wolnej Polski – mówi burmistrz Ursynowa, Robert Kempa.

Zapraszamy do Urzędu Dzielnicy Ursynów (al. KEN 61), od godz. 8.00. Na parterze, przy informacji, przygotujemy specjalne stanowisko. Liczba kotylionów i chorągiewek jest ograniczona.

## Szczepienie lisów przeciw wścieklźnie

**Od 4 do 15 listopada potrwa jesienne szczepienie lisów przeciwko wścieklźnie. Za akcją odpowiada mazowiecki wojewódzki lekarz weterynarii. Mieszkańcy powinni zachować ostrożność podczas wyprowadzania zwierząt na spacer.**

Akcja obejmuje teren całego województwa mazowieckiego. Za jej koordynację odpowiada mazowiecki wojewódzki lekarz weterynarii. Podobnie jak podczas poprzednich akcji, szczepionka będzie wykładana ręcznie oraz zrzucana z samolotów na lasy, pola i łąki. Zrzuty nie obejmą zbiorników wodnych, dróg i terenów zabudowanych. Szczepionki będą umieszczone w brunatno-zielonej przynęcie w kształcie krążka. Przez dwa tygodnie od jej wyłożenia psy powinny być prowadzone na smyczy, a koty – trzymane w zamkniętych pomieszczeniach. Ewentualny kontakt zwierzęcia ze szczepionką powinien zostać zgłoszony do lekarza weterynarii.

Szczepionki nie powinny dotykać również ludzi. Lisy nie przyjmą jej, jeśli wyczują zapach człowieka. Każdy mieszkaniec, który miałby styczność ze szczepionką, powinien skontaktować się z lekarzem medycyny.

## Efekty kontroli taksówek w Warszawie

**M.st. Warszawa i służby od początku roku przeprowadziły 1162 kontrole taksówek i przewozów samochodami osobowymi. W 412 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości. Był to m.in. brak uprawnień do kierowania, fałszywe prawa jazdy, a także nielegalne zatrudnienie.**

Prezydent m.st. Warszawy jako organ licencyjny we współpracy z Policją, Strażą Graniczną i Inspekcją Transportu Drogowego od stycznia do końca września 2023 r. prowadził kontrole legalności przewozu samochodem osobowym i taksówką na terenie miasta. Sprawdzane było także przestrzeganie przez przewoźników obowią-

zujących norm prawnych podczas transportu drogowego.

Do najważniejszych naruszeń należały:

- 57 kierowców wykonywało transport drogowy osób bez licencji podszywając się pod warszawskie taksówki,
- w 36 przypadkach pośrednik przy przewozie osób zlecił transport osób przedsiębiorcom, którzy nie posiadali wymaganej licencji „TAXI”,
- 30 kierowców legitymowało się fałszywym prawem jazdy,
- 45 kierowców nie posiadało uprawnień do kierowania pojazdami,
- 1 kierowca był pod wpływem środków odurzających,

- 44 kierowców bez badań lekarskich i psychologicznych,

- w 131 przypadkach naruszone zostały przepisy prawa miejscowego (w szczególności oznakowanie taksówki niezgodnie z uchwałą Rady m.st. Warszawy),
- 88 zatrzymanych dowodów rejestracyjnych,
- 1 pojazd „TAXI” poszukiwany,
- 1 podrobiony wypis z licencji (w wyniku dalszych czynności prowadzonych przez Policję ujawniono komputer i telefon, na którym znajdowały się podrobione wypisy z licencji, identyfikatory kierowcy TAXI i zaświadczenia z KRK).

Ponadto 5 kierowców taksówek pobrało należność niezgodnie z cennikiem naruszając przepisy prawa miejscowego.

Podczas kontroli na drodze stwierdzono naruszenia z ustawy o transporcie drogowym na kwotę 2 778 500 zł, jednak suma kar pieniężnych nałożonych za naruszenia stwierdzone podczas jednej kontroli drogowej, nie może przekroczyć kwoty 12 tys. zł. Kary administracyjne za naruszenia przepisów ustawy o transporcie drogowym nakłada Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Transportu Drogowego. Straż Graniczna zatrzymała dwudziestu siedmiu kierowców.

Po zakończonym kursie każdy kierowca bez zbędnej zwłoki ma obowiązek wydania paragonu fiskalnego z kasy fiskalnej lub przesłać go za pomocą aplikacji na urządzenie mobilne zamawiającego. Odmowa wydania paragonu przez przewoźnika jest naruszeniem przepisów prawa i może stanowić podstawę do nieuregulowania należności za przejazd.



## Foki na start!

**Dwa razy w roku, poza Grand Prix Ursynowa w pływaniu, Ursynowskie Centrum Sportu i Rekreacji organizuje również zawody dla najmłodszych dzieci, które czynią swoją przygodę z pływaniem. Drugie w tym roku „Foki na start” – zawody pływackie dla przedszkolaków odbędą się 18 listopada. Zapisy już ruszyły.**

Start zawodów w sobotę, 18 listopada, o godz. 10.00, na pływalni Koncertowa. Zapisać można się do 15 listopada (środa), do godziny 12.00. To najbardziej rodzinne wydarzenie wśród tych organizowanych przez Ursynowskie Centrum Sportu i Rekreacji. Do wykonania są dwie konkurencje: pływanie na brzuchu i pływanie na plecach. W obu przypadkach to dystans 25 m z możliwością wykorzystania przyborów wypornościowych („makaronu” lub deski). Dopuszczana jest asekuracja rodzica.

Zwycięzcami zostaną zawodniczki oraz zawodnicy, którzy uzyskają łącznie najlepszy czas w obu konkurencjach. Dla wszystkich dzieci przewidziany będzie słodki poczęstunek, pamiątkowe dyplomy oraz medale.



## Ursynów świętuje rocznicę odzyskania niepodległości



**11 listopada to niezwykle ważna data w historii Polski. Dokładnie tego dnia w 1918 roku uzgodniono warunki rozejmu w Compiègne, który ostatecznie zakończył I wojnę światową i przypieczętował klęskę Niemiec. Pierwszy raz, po 123 latach niewoli, szansa na odzyskanie wolności stała się realna i marzenie udało się zrealizować.**

W tym momencie Polacy zaczęli uświadamiać sobie w pełni odzyskanie wolności i cały kraj opanowała euforia i radość. Odzyskanie przez Polskę niepodległości w 1918 roku po ponad stuletnim okresie zaborów stworzyło nowe warunki dla rozwoju polskiej kultury i literatury. Ów optymizm widoczny jest szczególnie w twórczości poetów związanych z grupą Skamander, grupą "Kwadryga", a przede wszystkim z artystami związanymi ze środowiskiem warszawskich kabaretów literackich, których utwory wyrażają radość i fascynację codziennością.

Dzisiaj – wspominając ze wzruszeniem tamte wydarzenia i doceniając pracę, którą wykonali nasi przodkowie na rzecz ojczyzny – wprowadzamy nową tradycję świętowania Dnia Niepodległości: z nutką nostalgii, ale przede wszystkim z humorem na najwyższym literackim poziomie.

NIC NOWEGO POD SŁOŃCEM to spektakl złożony z tekstów Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, Mariana Hemara, Jerzego Jurandota, Bolesława Leśmiana oraz Juliana Tuwima. Wieczór doskonałych utworów literackich okraszonych zabawnym komentarzem i refleksją aktora, który z wdziękiem kulturalnego, eleganckiego intelektualisty międzywojnia wprowadza nas w atmosferę liryki, satyry i kabaretu. Spostrzeżenia twórców dwudziestolecia okazują się dziś wyjątkowo aktualne, co Sławomir Holland spontanicznie i brawurowo podkreśla w swojej scenicznej kreacji, dzieląc się z widzami przemyśleniami nad czasami, w których żyć nam przyszło.

Ponadto Miejsce Aktywności Lokalnej jak co roku od 6 lat zaprasza do Parku im. R. Kozłowskiego pod Kopę Cwila na wspólne, ursynowskie świętowanie 105. rocznicy odzyskania przez Polskę Niepodległości. W godz. 10:00-13:00 odbędą się warsztaty tworzenia latawców w biało-czerwonym kolorze, a także niepodległościowych kotylionów. W samo południe, ze szczytu Kopy Cwila zostanie wypuszczonych 105 latawców w biało-czerwonych barwach, a także zostanie odśpiewany Hymn Polski. Do uczestnictwa w wydarzeniu zapraszamy z całymi rodzinami. Zabierzcie ze sobą flagi i chorągiewki biało-czerwone, świętujemy razem na Ursynowie 105 lat Niepodległej Polski.

Partnerem wydarzenia jest Samorząd Województwa Mazowieckiego oraz Dzielnica Ursynów m.st. Warszawy.

Organizatorami są Dzielnicowy Ośrodek Kultury Ursynów, MAL Kajakowa 12b przy Dzielnicowym Ośrodku Kultury Ursynów oraz Pracownia Artystyczna Happy Wings.

REKLAMA

# Strofy Wolności

## 11 listopada

### Ursynów świętuje 105. rocznicę odzyskania Niepodległości - latawce nad Kopą Cwila

Godz. 12:00, Miejsce: Kopa Cwila, Park Romana Kozłowskiego  
Wstęp wolny

## 12 listopada

### „Nic nowego pod słońcem” spektakl w wyk. Sławomira Hollanda

Godz. 18:00, Miejsce: Dok Ursynów, Kajakowa 12b  
Wstęp wolny, wejściówki dostępne na [biletyna.pl](http://biletyna.pl) i w sekretariacie

W ramach ustawy o dostępności, osoby ze szczególnymi potrzebami chcące wziąć udział w wydarzeniu proszone są o kontakt tel. 22 125 56 03 lub e-mail: [biuro@dokursynow.pl](mailto:biuro@dokursynow.pl) do 7.11.2023



Partnerem wydarzenia jest  
Samorząd Województwa Mazowieckiego

25. Mazowsze

URSYNÓW

Miejsce Aktywności Lokalnej

(na)ku!bure

REKLAMA



ZAPRASZAMY DO SKLEPU INTERNETOWEGO

[www.espolem.pl/sezamwilanow](http://www.espolem.pl/sezamwilanow)

ZAMÓW  
Z DOSTAWĄ  
DO DOMU

DOSTAWY REALIZOWANE NA TERENIE:  
Wilanów, Imielin, Stokłosy, Sadyba, Stegny

lub odbierz osobiście w sklepie

sezam

Wilanów, al. Rzeczypospolitej 14  
poniedziałek - piątek 8.00 - 22.00 • sobota 9.00 - 21.00

www.spolem.org.pl • [www.facebook.com/WSSspolemSrodmiescie](https://www.facebook.com/WSSspolemSrodmiescie)



## Czy radni są potrzebni?

**Ustrój miasta Warszawy jest niezwykle skomplikowany. W ogólnym ujęciu mamy szczebel miejski i szczebel lokalny – dzielnicowy. Niestety kompetencje szczebla dzielnicowego są mocno ograniczone – rada dzielnicowa, w której skład wchodzi demokratycznie wybrani radni – ma charakter głównie opiniotwórczy. W takiej sytuacji można się zastanawiać, czy radni są w ogóle potrzebni?**

W moim doświadczeniu w sprawowaniu mandatu radnego wielokrotnie miałem do czynienia z sytuacjami „beznadziejnymi”. Gdyby nie moja determinacja i wsparcie mieszkańców, wielu spraw w ogóle nie udało się rozwiązać. Tak było np. z terenem zielonym wzdłuż al. Komisji Edukacji Narodowej na wysokości budynków przy ul. Polaka. Kilka lat temu mówiono, że muszą tam powstać bloki, bo tak interpretowano zapisy studium. Jednak dzięki konsekwencji w działaniu w 2023 r. udało się uchwalić plan, w którym - zamiast bloków - zapisano funkcje zieleni. Innym przypadkiem był np. remont parkingów wzdłuż ul. Rosoła na wysokości Mandarynki, Lasek Brzozowy, czy Lokajskiego. Biorąc pod uwagę okres, od chwili, gdy zacząłem zabiegać o ten remont, do jego całkowitego wykonania, zajęło to około 20 lat – ale się udało.

Ostatnio - wspólnie z radnym z Otwartego Ursynowa, Pawłem Lenarczykiem - zabiegaliśmy o stworzenie w miejscu wydeptanej ścieżki przy Forcie Służew chodnika. Sprawa niby trywialna, a okazała się jednak dość skomplikowana.

Najpierw okazało się, że kwestia chodnika nie leży w gestii dzielnicowej, a Zarządu Dróg Miejskich (ZDM). Następnie zaś, że ZDM nie widział możliwości wykonania chodnika, bo ich zdaniem trze-

ba było wykupić prywatne nieruchomości. Taka odpowiedź całkowicie mnie zaskoczyła, bo według miejskich map ścieżka przebiegała po gruncie miejskim. Zrobiliśmy więc wizję lokalną z zastępcą burmistrza Bartoszem Dominiakiem i okazało się, że wydeptana ścieżka faktycznie przebiega przez nieruchomości miejskie, a nie prywatne. ZDM na szczęście przyjął to do wiadomości. Wtedy jednak pojawił się inny problem – brak środków ZDM na sfinansowanie chodnika i niski priorytet dla ZDM dla tego typu remontu. W sprawę musiał się zaangażować burmistrz dzielnicy, Robert Kempa. Dzięki temu udało się wypracować rozwiązanie – dzielnica przekazała konieczne do wykonania chodnika środki do ZDM (po roku od pierwszej interpelacji). Kiedy zostały one przekazane, udaliśmy się z radnym Pawłem Lenarczykiem i Pawłem Nowocieniem z Otwartego Ursynowa do ZDM, aby przekonać tę instytucję, że ten remont, ale też inne, są ważne, że mieszkańcy nie rozumieją, dlaczego rozwiązanie tak prostej sprawy, tak długo trwa. W końcu ogłoszono przetarg. Wtedy pojawiły się kolejne komplikacje – wzrost cen materiałów, który mógł spowodować, że zabraknie środków na sfinansowanie zamówienia. Ostatecznie jednak chodnik został naprawiony.

Dlatego też w mojej opinii, mimo ułomności ustroju Warszawy, radni mogą pełnić ważną rolę w tym systemie. Oczywiście, to, w jaki sposób sprawują oni mandat, zależy w dużej mierze od ich charakterów, konsekwencji i determinacji. Mogą jednak zrobić dla mieszkańców naprawdę dużo. Gdybyśmy poddali się po pierwszej odpowiedzi ZDM, chodnik zapewne nie zostałby zrobiony.

**Piotr Skubiszewski**  
Radny Dzielnicowy  
Otwarty Ursynów

## Drodzy Mieszkańcy, Szanowni Sąsiedzi



**Znak C-16 - oznacza drogę przeznaczoną wyłącznie dla pieszych. Stawia się go w celu wyeliminowania z ruchu pojazdów, w tym rowerów i hulajnog elektrycznych. Miejmy nadzieję, że w Pasażu Natolińskim rowerzyści i hulajnogiści zsiądą ze swoich pojazdów i będą je w tym miejscu prowadzili, dzięki czemu poprawi się bezpieczeństwo i komfort poruszania się pieszych.**

Na początku tego roku zwrócili się do mnie mieszkańcy Natolina w sprawie konieczności poprawy bezpieczeństwa pieszych w natolińskim pasażu handlowym, ciągnącym się od południowego wyjścia z metra

Natolina do ul. Braci Wagów. Znajdują się tu liczne sklepy i punkty usługowe, mini market czy apteka. Zaopatrują się tu mieszkańcy okolicznych osiedli, są wśród nich ludzie starsi, osoby z niepełnosprawnościami, osoby z małymi dziećmi. Ruch pieszych w pasażu odbywa się praktycznie przez cały dzień, a jest nasilony w godzinach powrotów z pracy. Mieszkańcy pobliskiego osiedla zwrócili się z prośbą o doprowadzenie do ograniczenia wjazdu na pasaż rowerów oraz hulajnog elektrycznych. Pojazdy te często poruszają się wśród pieszych bardzo szybko, podjeżdżają bezpośrednio pod same drzwi sklepów, stwarzając niebezpieczne dla pieszych sytuacje.

W tej sprawie za pośrednictwem burmistrza Dzielnic Urzynów zwróciłam się do Prezesa Spółdzielni Mieszkaniowej „Wyżyny” o przychylenie się do prośby mieszkańców i podjęcie działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa pieszych w pasażu. Na odpowiedź i działanie nie trzeba było długo czekać. Na początku października przed wejściami na pasaż zostały zamontowane znaki nakazu C-16 – droga dla pieszych. Taki znak, umieszczony na początku drogi, oznacza nakaz korzystania z niej przez pieszych, ale równocześnie zakaz korzystania z tej drogi przez rowerzystów i hulajnogistów. Prawo o ruchu drogowym dopuszcza możliwość poruszania się rowerem po drodze dla pieszych wyjątkowo, jedynie w ściśle określonych przypadkach, np. w sytuacji opieki nad dzieckiem w wieku do lat 10 kierującym rowerem.

Mam nadzieję, że znaki ustawione w Pasażu Natolińskim nakłonią użytkowników rowerów i hulajnog do przeprowadzania swoich pojazdów przez pasaż na piechotę, a w przypadku robienia zakupów, mocowania ich do licznych w tym miejscu stojaków.

**Grażyna Wójtowicz**  
Radna Dzielnic Urzynów  
gwajtowicz@radni.um.warszawa.pl

## Warszawa bez miejskiego Sylwestra

**Kolejny już rok, warszawiacy nie będą się bawić na miejskiej zabawie Sylwestrowej. Stołeczny ratusz wyjaśnia, że powodem są wysokie koszty organizacji takiego wydarzenia. Zaoszczędzone w ten sposób pieniądze chce przekazać na inne cele.**

„Nie planujemy miejskiego Sylwestra, ponieważ sytuacja finansowa sprawia, że duże środki, które trzeba byłoby przeznaczyć na to wydarzenie, żeby była to impreza z prawdziwego zdarzenia, w obecnych czasach trzeba przeznaczyć na inne potrzeby” - poinformowała PAP rzeczniczka stołecznego ratusza Monika Beuth.

### Ostatni Sylwester był w 2019 roku

W przeszłości miejski Sylwester organizowany był na placu Zamkowym, Defilad, Piłsudskiego, na błoniach Stadionu Narodowego a ostatni w 2019 roku na placu Bankowym. W 2020 i 2021 roku miejski Sylwester nie odbył się z powodu obostrzeń pandemicznych. W 2022 roku ratusz odwołał zabawę sylwestrową tłumacząc swoją decyzję względami finansowymi oraz wojną na Ukrainie.

Jeśli mogą wynosić koszty takiego przedsięwzięcia. Pewną skalą dla stołecznej Warszawy może być „Sylwester Marzeń” w Zakopanym, który tworzyła Telewizja Polska od 2016 roku. Media spekulowały, że koszt „Sylwestra Marzeń” sięgać może nawet trzech milionów złotych. W Krakowie koszt imprezy z TVN był dopłacony z budżetu miasta kwotą 2 milionów PLN. Nowa impreza mogłaby kosztować

więc w granicach 3-4 milionów złotych. W obecnym budżecie miasta wydatki wynoszą 24 368 315 717 złotych.

### Sylwester bez huku

Warszawski ratusz wspiera za to komunikacyjnie ruch nie strzelania fajerwerkami w Sylwestra. Wywołuje to bowiem niezwykle intensywny stres u zwierząt, który może skończyć się nawet masowymi przypadkami śmiertelnymi.



Różne badania dotyczące hałasu i sztucznego światła nasuwały jedną myśl - że duże natężenie obu tych czynników musi wywoływać u zwierząt wielki stres. Koty w amerykańskim centrum rehabilitacyjnym ewidentnie bały się wybuchów, a reakcję fizjologiczną łatwo można było potwierdzić - w ich kale znajdował się podwyższony poziom kortyzolu, hormonu stresu.

Jeszcze gorzej huk i światło znoszą ptaki - organizmy w zdecydowanej większości preferujące dzienny tryb życia. Dla nich to przerwanie błędnego snu, olbrzymi stres, panika, a nawet śmierć. Chyba największe zdziwienie, części osób kojarzące się

wręcz z Apokalipsą, miało miejsce w amerykańskim stanie Arkansas, gdzie w niewielkim miasteczku Beebe, w masowej reakcji na wystrzały fajerwerków, padło nagle ponad 5 tysięcy epoletników krasnoskrzydłych. Choć to gatunek liczny, masowa śmierć wywołała panikę wśród mieszkańców i uruchomiła służby medyczne i weterynaryjne. Działania kosztowały setki tysięcy dolarów, a cała sytuacja skończyła się do refleksji. Teraz Sylwestra

miejscowi witają w bardziej kulturalny sposób.

Dlaczego ptaki padały masowo? Czy znamy mechanizm, który to spowodował? Przecież nie zginęły z uszkodzeń bębenków słuchowych, osłepienia czy zatrucia dymem. Przyczyna była najczęściej prozaiczna: uderzały w szyby budynków, linie energetyczne, padały pod koła samochodów albo stawały się łatwym łupem kotów. O tragedię nietrudno, gdyż wystraszony ptak słabo widzi i zachowuje się jak lunatyk. Warto więc się zastanowić czy strzelanie w Sylwestra jest nam potrzebne do szczęścia.

**Piotr Celej**

## Wymieńmy śliskie listwy w metrze!



**Nadeszła jesień, a wraz z nią pogorszenie pogody. Nie dość, że słońce zachodzi coraz wcześniej, to dodatkowo przybyło deszczowych dni. Wraz ze zmianą warunków atmosferycznych przybyło zgłoszeń od mieszkańców Ursynowa o wypadkach na linii metra M1.**

Wszystko za sprawą śliskich listew dla niewidomych, które mają ułatwiać poruszanie się po stacjach kolejki podziemnej, a zamiast tego stanowią poważne niebezpieczeństwo. Ten, kto wywinął na nich orła, wie doskonale, o czym piszę.

Kilka lat temu, na stacjach Metra Warszawskiego wprowadzono szereg ułatwień dla osób niewidomych. Wśród nich na posadzce pojawiły się charakterystyczne, aluminiowe prowadnice. Kłopot w tym, że podczas opadów deszczu czy śniegu, stanowią one poważne niebezpieczeństwo, gdyż ich powierzchnia staje się bardzo śliska. Dość głośno stał się przypadek pani Ewy z Natolina, która w 2017 roku pośliznęła się na listwach i uderzyła głową o posadzkę.

Skończyło się na szczęście tylko na lekkich obrażeniach, ale podobnych przypadków jest więcej. Tylko podczas tego roku do władz metra oficjalnie zgłoszono 53 wypadki na listwach. Z pewnością setki z nich pozostaje nieudokumentowanych.

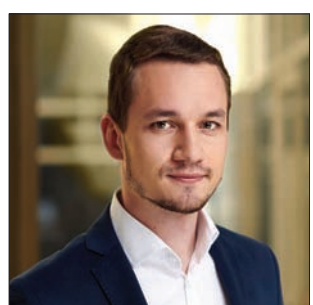
Jako stowarzyszenie Projekt Ursynów jeszcze w 2018 roku doprowadziliśmy skutecznie do wymiany części listew w metrze na stacjach Imielin oraz Kabaty na antypoślizgowe, ryflowane. Pod naszą petycją w tej sprawie podpisało się ponad 700 osób. Wówczas zamontowano je testowo, celem oceny ich skuteczności. Pomimo mojej interwencji w 2019 roku ZTM nie zdecydował się jednak na masową wymianę listew, tłumacząc to wówczas brakiem środków finansowych.

W ostatnich tygodniach wielu mieszkańców Ursynowa zwróciło się do mnie jako do radnego dzielnicy z prośbą o kolejną interwencję w tej sprawie. Dlatego wystosowałem kolejną interpelację, skierowaną do władz Metra Warszawskiego, z prośbą o podniesienie poziomu bezpieczeństwa na stacjach metra poprzez

wymianę listew dla niewidomych na antypoślizgowe. Wystarczy zamontować listwy gumowe, ryflowane lub położyć płyty granitowe z wyżłobionymi na nich prowadnicami dla niewidomych. Takie rozwiązanie funkcjonuje już na linii M2.

Organizacja osób niewidomych i niedowidzących pozytywnie odniosły się do wniosku Projektu Ursynów, dlatego mam nadzieję, że nasz apel o wymianę listew na antypoślizgowe tym razem zostanie wysłuchany. Bezpieczeństwo i zdrowie mieszkańców Ursynowa jest bowiem kluczowe!

**Maciej Antosiuk**  
Radny Dzielnic Urzynów  
Projekt Ursynów



# ARENA PIŁKARSKA

## Nowy całoroczny obiekt na Ursynowie

NAWIERZCHNIA ZE SZTUCZNEJ TRAWY IV GENERACJI BEZZASYPOWEJ,  
ARENA OBJĘTA SYSTEMEM WENTYLACJI ORAZ KLIMATYZACJI

OSTATNIE WOLNE TERMINY  
ZAPRASZAMY



SZKOŁA GŁÓWNA  
GOSPODARSTWA  
WIEJSKIEGO

Obiekty Sportowe

UL. CISZEWSKIEGO 10, 02-786 WARSZAWA  
KONTAKT: (22) 59 31 281,  
EMAIL: [INFO@OBIEKTYSPORTOWE.SGGW.PL](mailto:INFO@OBIEKTYSPORTOWE.SGGW.PL)

# Stolica świętuje swoją niepodległość!

**Jedenasty listopada to dzień, w którym Rada Regencyjna przekazała Józefowi Piłsudskiemu władzę wojskową. Także tego dnia Niemcy podpisały we francuskim Compiègne zawieszenie broni kończące I wojnę światową. Od 1926 roku świętujemy tą datę jako odzyskanie niepodległości.**

Jest rok 1918 – wolność Polski po 123 latach rozbiorów wylania się z mgieł historii. Po powrocie do Warszawy o poranku 10 listopada 1918 roku Józef Piłsudski został zaproszony na śniadanie do rezydencji członka Rady Regencyjnej księcia Zdzisława Lubomirskiego. Według relacji Lubomirskiego, podczas pierwszych rozmów Piłsudski był entuzjastycznie nastawiony do powstałego w Lublinie lewicowego rządu Ignacego Daszyńskiego. Zdaniem współregenta pragnął nawet wyjechać do Lublina, ponieważ uważał, że tereny wyzwolone spod okupacji austriackiej stwarzają lepsze warunki do ustanowienia stabilnej władzy państwowej.

**Rada Regencyjna przekazuje władzę Piłsudskiemu**

W ciągu kilku kolejnych godzin jasne stało się, że koniec okupacji następuje również w Warszawie. Jednocześnie wie-



ści z Lublina oraz rewolucja w Berlinie i lewicowe nastroje niemieckich żołnierzy sprawiły, że wpływu na wydarzenia coraz mocniej domagali się warszawscy socjaliści. 10 i 11 listopada Polska Partia Socjalistyczna i inne główne partie socjalistyczne organizowały w stolicy manifestacje z żądaniem ustąpienia „reakcyjnej” Rady Regencyjnej i powołania nowego rządu. Jak zauważa Lubomirski, autorytet Rady Regencyjnej był niewielki, a przez to nie dysponowała ona możliwo-

ściami okiełznania rodzącego się ruchu rewolucyjnego.

Następnie Piłsudski udał się na Pragę, gdzie przy ul. Mińskiej 25 mieszkała jego żona Aleksandra Szerbińska z córką Wandą.

O 16.30 w Pałacu Arcybiskupa odbyło się posiedzenie Rady Regencyjnej z udziałem Piłsudskiego. W jego trakcie podjęto decyzję o przekazaniu mu pełni władzy wojskowej. W tym czasie przed pensjonatem na ul. Moniuszki 2 zebrał się tłum. Wieczorem z balkonu przemówił do nich sam Piłsudski:

„Obywateli! Warszawa wita mnie po raz trzeci. Wierzę, że zobaczymy się niejednokrotnie w szczęśliwszych jeszcze warunkach. Zawsze służyłem i służyć będę życiem swoim, krwią ojczyźnie i ludowi polskiemu. Witam was krótko, gdyż jestem przeziębiony – bolą mnie gardło i piersi”.

**Niemieccy żołnierze sami chcą opuścić Warszawę**

Po godz. 22 do Piłsudskiego przybyła delegacja niemieckiej rewolucyjnej Rady Żołnierskiej. Zrewoltowani żołnierze z czer-

wonymi kokardami na mundurach zażądali możliwości szybkiego wyjazdu do Niemiec. Piłsudski postawił warunek przekazania broni, lokomotyw i całego sprzętu telekomunikacyjnego.

„Kurier Warszawski” opisywał wydarzenia tak: „Niezwykła popularność w Polsce komendanta Piłsudskiego jest faktem znanym i bezspornym. Wczoraj przekonaliśmy się jeszcze o czymś innym: że do Piłsudskiego mają zaufanie także ci ludzie, których powinowactwo z nim społeczne jest lub było do niedawna bardzo wątpliwe. [...] Popularność może być owocem zasług w przeszłości. Zaufanie zaś patrzy w przyszłość. Co do Piłsudskiego opinia wskazuje go dziś jako męża przyszłości”. Podobny pogląd wyrażał książę Lubomirski: „Znaczam zresztą, że wtedy wszystkie stronnictwa od najskańszych prawicy do lewicy żądały od nas oddania władzy Piłsudskiemu. Byłem przekonany, że podziela to nader dodatkowo na wzburzone wówczas umysły”.

Od samego początku II Rzeczypospolitej dzień ten był uważany za wyjątkowy. Pierwsze obchody, w 1919 roku były bardzo skromne – w tym czasie Polska walczyła o utrzymanie swoich granic oraz toczyły się walki powstańcze na Śląsku. Bogatsze

obchody były w 1920 roku, wówczas Józef Piłsudski otrzymał buławę marszałkowską. Później, aż do 1938 roku, 11 listopada miał już ogólnopolską, odpowiednią oprawę.

**Tak będzie świętowała Warszawa**

Jak możemy świętować niepodległość? Zaplanowano liczne wydarzenia zarówno kulturalne, jak i sportowe. Dokładnie o symbolicznej godzinie 11.11 wystartuje z al. Jana Pawła II Bieg Niepodległości. To już 33. edycja tej imprezy. Biegi organizowane są także na Lesie Bródnowskim i na Białołęce.

O godzinie 14, przy Rondzie Dmowskiego, zaplanowano start Marszu Niepodległości. To wydarzenie jest organizowane przez stowarzyszenie „Marsz Niepodległości”.

Bardzo ciekawą opcją będą strofy wolności - 105 latawców nad Kopą Cwila na 105. rocznicę odzyskania Niepodległości – to już o godzinie 10:00.

O godzinie 15:00 odbędzie się koncert z okazji Narodowego Święta Niepodległości w Muzeum Wojska Polskiego na Cytaдели. Warto też odwiedzić historyczne centrum. Od godziny 13.00 będzie się odbywał w kilku lokalizacjach Festiwal Niepodległa. **Piotr Celej**

## Harcerski Ursynów – mało kto wie, jak liczne to szeregi

**Mówiąc o harcerstwie w Warszawie, większość z nas pomyśli o półmitycznej „Pomarańczarni”, sławnej m. in. dzięki książce „Kamienie na szaniec” Aleksandra Kamińskiego, w której opisuje on konspiracyjne harce i zmagania harcerzy z gimnazjum Batorego - Rudego, Alka i Zośki. Niewiele jednak zdaje sobie sprawę z tego, jak bogaty w tradycję skautingu jest Ursynów.**

A trzeba wiedzieć, że już w 1912 roku powstała Pierwsza Ursynowska Drużyna Harcerzy im. Juliana Ursyna Niemcewicza, która pod wodzą harcmistrza Władysława Ołędzkiego prężnie zapoczątkowała dzieje tego ruchu w naszej dzielnicy, bo już w 1928 roku reprezentując Polskę na Międzynarodowym Zlocie Skautów Wodnych w Budapeszcie, zajęła I miejsce. W 1921 roku powstała drużyna o numerze 53, także o specjalizacji wodnej, z której niedługo potem wyrosła drużyna lotnicza. Istniały one do 1939 roku, potem wielu harcerzy przeszło do konspiracji w Szarych Szeregach. Dziś, 84 lata później, na Ursynowie działają nie trzy, a trzydzieści (!) drużyn harcerskich i gromad zuchowych. Ale po kolei.

Po tragedii II Wojny Światowej harcerstwo na Ursynowie długo nie mogło się odrodzić. Dopiero pod koniec lat 50., trudnych dla prawdziwego harcerstwa, powstał 53. Szczęp Warszawskich Drużyn Harcerskich i Zuchowych, odwołujący się do tradycji drużyn wodnej i lotniczej powstałych w 1921 roku. W 1959 roku Szczęp (jeszcze jako drużyna) otrzymał sztandar i imię generała Józefa Bema. Dziś Szczęp należy dalej do Związku Harcerstwa Polskiego, liczy 100 osób w 5 drużynach i regularnie wystawia swoje reprezentacje na wydarzenia

takie jak coroczne obchody wybuchu Powstania Warszawskiego 1 sierpnia. Ich barwy widoczne są na zielonych chustach z czerwoną otoczką po prawej stronie. Rozmawiając z Oskarem, jednym z przybocznych działających w 53., na pytanie o to, po czym można ich rozpoznać, słyszę: – Dobrze nam idzie w rywalizacjach. Wiele razy zajmowaliśmy pierwsze miejsca na Rajdzie Arsenał (słynny coroczny turniej Hufca Mokotów upamiętniający Akcję pod Arsenalem - przyp. red.), a ostatnio za-

waliśmy piknik rycerski i wernisaż z aukcją prac na rzecz ofiar wojny na Ukrainie. Działające w środowisku drużyny pochwalic się mogą rozbudowaną obrzędowością – gromady noszą miana „Drakland” (Kraina Smoków) oraz „Odkrywcy Nibylandii (nawiązanie do Piotrusia Pana), zaś harcerskie „Drakkar” oznaczający okręt wojenny wikingów, „Forteca”, czyli nawiązanie do czasów rycerskich oraz „Feniks”, odwołujący się do mitu o powstającym z popiołów ptaku.

Kolejnym chronologicznie środowiskiem był założony w 1966 roku przy Szkole Podstawowej nr 101 w Grabowie przez podharcmistrzynię Krystynę Biernat 154 Szczęp im. Bohaterów Lotnictwa Polskiego. Był, bo już nie istnieje po okresie gwałtownego rozwoju, w czasie którego szczep rozciągał się od Pyl i Grabowa po Ursynów Północny. W latach dwutysięcznych szczep skurczył się do 4 drużyn. Niedawno jednak, bo w 2021 roku, środowisko to o długiej tradycji zostało rozwiązane.

cerka haftuje na białych chustach czerwony mak, symbol upamiętniający patrona środowiska. Jak podkreśla komendant Szczepu podharcmistrz Jan Piotrowski, związek z patronem jest bardzo ważny dla środowiska, które regularnie wystawia swoją reprezentację na okrągłe rocznice bitwy pod Monte Cassino.

Z kolei w 1980 roku grupa instruktorów z Dobromirem Dziewulakiem oraz Wojciechem Dąbrowskim na czele założyła Ursynowski Szczęp 277. Warszawskich

mady zuchowe, 6 drużyn harcerskich i 2 drużyny wędrownicze. Warto dodać, że jedną z nich jest najstarsza wciąż istniejąca drużyna Ursynowa - 1 UDH „Żagiew”, założona zimą 1980 roku. Szczępowy Jan „Franek” Piotrowski, zapytany o najważniejszą tradycję środowiska odpowiada bez wahania:

Myszę, że najbardziej charakterystyczny jest Zlot Latawców, bo od 1980 roku przekazujemy zwycięskim zastępom ten sam puchar z wygrawerowanymi nazwami zwycięzców z 80'. Dzięki temu co roku jesienią można zauważyć na Ursynowie lub w okolicach piękne latawce. Co ciekawe, do tak zakorzenionego na Ursynowie środowiska należy żeńska drużyna „Świt” z... Legionowa. Jak to się stało? 18 lat temu jedna z instruktorów związanych ze szczepem, po przeprowadze do podwarszawskiej miejscowości, założyła tam drużynę, która do dziś pozostaje związana z Ursynowem, w efekcie czego nierzadko można na ursynowskich ulicach dostrzec harcerki z orłem i krzyżem na czerwonym tle na prawym ramieniu.

Oprócz tego na Ursynowie działają drużyny nienależące do żadnego szczepu, jak 7 UDH „Gniazdo”, 8 UDH „Knieja”, 299 WDH-ek „Rude Mrówy” i 299 WDH-ek „Jaskinia” z ZHR-u czy środowiska drużyn z numerem 30. z ZHP. Jeśli komuś się wydaje, że dwie organizacje harcerskie to dużo – to nie koniec! Przy parafii pw. bł. Władysława z Gielniowa na ulicy Przy Bażantarni działają gromada zuchek i drużyna harcerki, które można rozpoznać po numerze 8, błękitnych koszulach i granatowych spodnicach.

Dziś na Ursynowie działa ogółem 16 drużyn ze Związku Harcerstwa Polskiego (ZHP), 12 ze Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej (ZHR) i 2 Skautów Europy (FSE). Jak na miejską dzielnicę, liczącą 150 tysięcy mieszkańców, jest to wynik znaczny. Zwłaszcza w czasach, które na pierwszy rzut oka harcerstwu nie sprzyjają. Ale z drugiej strony, czy to dziwne? Bliskość do Lasu Kabackiego, mnogość szkół i wiele przyjaznych harcerzom instytucji oraz osób stanowi świetne środowisko do rozwoju skautingu. I oby to się nie zmieniło. Bo każdy, kto zasiadał przy ognisku w bratnim kręgu, wie, że harcerstwo zmienia ludzi... **Miguel Ciołczyk Garcia**

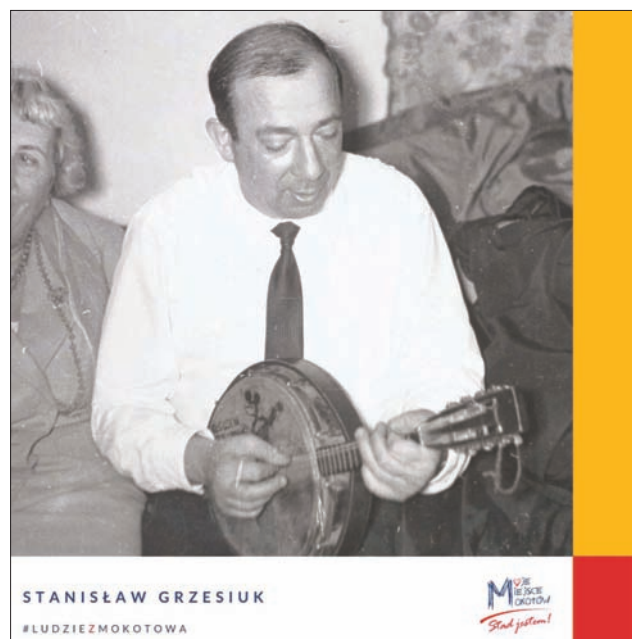
FOTO MARCIN KARASKIEWICZ



Z tego samego okresu, co 154., wywodzi się też Szczęp 69. WDHiz im. Bohaterów Monte Cassino, który obok Szczepu 53 im. generała Józefa Zachariasza Bema oraz Szczepu 234 im. generała Jana Dąbrowskiego, reprezentuje ZHP na Ursynowie. Działa on od 1967 roku, obecnie przy Szkole Podstawowej nr. 336 na im. Jana Bytnara „Rudego” i SP 405, chociaż korzenie ma w środowisku mokotowskim. Szczęp liczy 5 jednostek, tak jak bratni 53. oraz 234. Każdy harcerz i har-

Drużyn Harcerskich i Zuchowych przy Szkole Podstawowej nr. 305 (dziś LXX LO im. Aleksandra Kamińskiego). Wkrótce potem, po spotkaniu z siostrą Jana Bytnara „Rudego”, Danutą Dziekańską ps. „Dusia”, podjęto decyzję o wybraniu „Rudego” na patrona. Prężnie rozwijające się środowisko z Hufca „Mokotów” ZHP trafiło w 1989 do ZHP-1918, a stamtąd rok później do Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, gdzie działa do dziś. Tzw. zielony (od zielono-białych chust) szczep liczy dziś 2 gro-





STANISŁAW GRZESIUK

#LUDZIEZMOKOTOWA

MOKOTÓW  
Stad jestem!

## Kartka z kalendarza

**Przedmieścia nie mają łatwo: z centrum miasta często się ich nie dostrzega, a o docenieniu zwykle mowy nie ma. Na szczęście Czerniaków miał swojego barda, dzięki któremu wspomnienia o jego sekretach, powiedzonkach i i ludziach poszły w szeroki świat.**

Stanisław Grzesiuk, mieszkaniec ubożuchnej uliczki Tatrzańskiej, uczynił szemrane towarzystwo tematem swoich piosenek i powieści. Bez owijania w bawełnę i gładkich słówek. W końcu to najbardziej charakterny kawalek Warszawy (od czasów jego apasowskich utworów się wie!).

foto: Polona

## #Kulturalnie

Dzielnica Mokotów zaprasza na...

### Koncert z okazji Święta Niepodległości

Rafał Miastowski Burmistrz Dzielnicy Mokotów oraz ks. Robert Tomasiak Proboszcz Parafii Rzymskokatolickiej św. Stefana Króla Wyznawcy, zapraszają na koncert z okazji Narodowego Święta Niepodległości w roku Złotego Jubileuszu Parafii w wykonaniu Śpiewającej Rodziny Kaczmarek (Iwona, Piotr, Wojciech, Adam).

Koncert odbędzie się 9 listopada (czwartek) 2023 r., godz. 19.15 przy ul. Czerniakowska 137. Wstęp wolny!

### BohaterON w twojej szkole

Do 30 listopada br. szkoły i przedszkola mogą zgłaszać swój udział w ogólnopolskiej kampanii „BohaterON w Twojej Szkole 2023”, upamiętniającej uczestników Powstania Warszawskiego.

Do projektu mogą dołączyć wszystkie przedszkola, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe, a także drużyny harcerskie, hufce pracy oraz inne placówki oświatowe pracujące z dziećmi i młodzieżą. Warunkiem uczestnictwa jest przesłanie zgłoszenia do 30 listopada za pośrednictwem formularza dostępnego na stronie.

Szkoły, które zgłoszą udział w projekcie, otrzymają zestaw materiałów edukacyjnych, w tym m. in. konspekty zajęć dotyczące Powstania Warszawskiego i edukacji patriotycznej wraz ze specjalnymi materiałami audio i wideo. Zadaniem nauczycieli będzie przeprowadzenie lekcji z wykorzystaniem przekazanych pomocy dydaktycznych bądź własnego scenariusza na temat Powstania Warszawskiego. Dodatkowo uczniowie mogą wykonać pamiątkowe wpisy na stronie Dumni z Powstańców.

Każda szkoła, która po zakończeniu akcji prześle sprawozdanie z przeprowadzonych zajęć, otrzyma pamiątkowy dyplom.

### Mila Niepodległości

W sobotę 11 listopada odbędzie się nie tylko start biegu na 10 kilometrów oraz nordic walking na 6,5 kilometra, ale też wyjątkowa i symboliczna Mila Niepodległości. Nauka patriotyzmu, czas z rówieśnikami i aktywnie spędzony dzień - nie można tego przegapić!

Najważniejsze informacje o Mili Niepodległości:  
Dystans: 1918 metrów.

W biegu mogą wziąć udział osoby, które najpóźniej do 11 listopada 2023 r. ukończą 10 oraz nie ukończą 15 lat. Czyli urodzone w dniach między 12.11.2008 a 11.11.2013 r. Start biegu o godzinie 10:00. Opłata startowa: 39 zł.

### Gramy o złotą lotkę!

Zapraszamy wszystkich chętnych do udziału w Rodzinnym Turnieju Badmintona „Gramy o Złotą Lotkę”, który odbędzie się 12 listopada 2023 roku w hali sportowej OSiR Mokotów przy ulicy Niegocińskiej 2a w Warszawie.

Zgłoszenia do 9 listopada 2023 r. do godziny 12.00, pod nr tel. 500 010 805 lub przez zgłoszenie mailowe, które prosimy nadsyłać na adres: tkkfvarsovia@gmail.com z podaniem: imienia, nazwiska, roku urodzenia oraz kategorii turniejowej w jakiej zawodnik chce brać udział.

Początek gier około godz. 9.30. Zakończenie turnieju o godz. 16.00. Turniej bez opłaty startowej. Zapraszamy!

## Jaka strefa płatnego parkowania na Mokotowie?

**Już 15 listopada rozpoczyna się konsultacje społeczne na temat zmian na ulicach Mokotowa w związku z ewentualnym rozszerzeniem strefy płatnego parkowania. Uwagi do projektów będzie można zgłaszać do 15 grudnia 2023 roku. Dla mieszkańców zaplanowano spotkania w punktach konsultacyjnych oraz online.**

Strefa płatnego parkowania ma przede wszystkim chronić potrzeby parkingowe lokalnej społeczności. W drugiej kolejności ma pozwalać na odpłatne parkowanie dojeżdżającym spoza dzielnicy. Właśnie odpłatność ma wpływ na ograniczenie zainteresowania parkowaniem wśród przyjezdnych, zwiększając tym samym szanse na znalezienie miejsca parkingowego mieszkańcom z najbliższej okolicy.

Decyzję o zmianach granic strefy płatnego parkowania podejmują radni m. st. Warszawy. Zanim dojdzie do głosowania, stołeczny Zarząd Dróg Miejskich przygotowuje analizy i projekty niezbędne do podjęcia decyzji. Aby jak najlepiej odpowiadały one potrzebom lokalnej społeczności, zostaną one skonsultowane z mieszkańcami.

### Propozycje zmian

Proces konsultacji poprzedził przygotowanie przez Miasto propozycji zmian na ulicach przed ewentualnym wprowadzeniem SPPN dla kolejnych ob-

szarów Mokotowa. Będzie to drugi proces konsultacji, pierwsze odbyły się pod koniec 2021 roku i dotyczyły części Dolnego i Górnego Mokotowa. Jednym z głównych postulatów, wyrażonych w tamtych konsultacjach, było objęcie obszarem płatnego parkowania południowej części dzielnicy. Teraz ten obszar również będzie analizowany i podany osobnym konsultacjom.

SPPN została wprowadzona na Mokotowie na początku 2023 roku. Teraz ZDM chce poznać opinie osób, które mieszkają lub pracują w pozostałych obszarach dzielnicy.

Podczas konsultacji mieszkańcy i mieszkańki będą mogli zapoznać się z koncepcją zmian organizacji ruchu i parkowania w części Mokotowa dla obszaru ograniczonego ulicami Żwirki i Wigury od zachodu; ulicami Woronicza, Domaniewska i Idzikowskiego od południa; ulicą Czerniakowską od wschodu oraz ulicami Gagarina, Różana i Kulskiego od północy.

Można również zgłaszać uwagi do obszaru, który obejmuje 134 ulice i ponad 8 tys. legalnych miejsc postojowych. Prezentowana koncepcja zakłada zachowanie takiej samej liczby miejsc do parkowania, czyli Miasto nie planuje na Mokotowie likwidacji miejsc parkingowych.

### Jak wziąć udział w konsultacjach?

Aby ułatwić dyskusję, konsultowany obszar został podzielony



na 4 mniejsze obszary. Każdemu z tych obszarów będzie poświęcone stacjonarne spotkanie informacyjno-konsultacyjne

– 23 listopada (czwartek) w godz. 17.00-19.00 dla obszaru nr 2 w II Ogrodzie Jordanowskim, ul. Odyńca 6;  
– 28 listopada (wtorek) w godz. 17.00-19.00 dla obszaru nr 3 w II Ogrodzie Jordanowskim, ul. Odyńca 6;  
– 30 listopada (czwartek) w godz. 17.00-19.00 dla obszaru nr 1 w Technikum Ogrodniczym w Zespole Szkół nr 39, ul. Bełska 1/3;  
– 5 grudnia (wtorek) w godz. 17.00-19.00 dla obszaru nr 4 w XLIV Liceum Ogólnokształcącym im. Stefana Banacha, ul. Dolna 6.

Spotkania online będą składać się z dwóch części:  
CZEŚĆ I – od godz. 17:00 (spotkanie na platformie YouTube); podczas pierwszej części będzie można obejrzeć prezentację oraz zadawać pytania na czacie.  
CZEŚĆ II – od ok. godz. 18:15 – moderowana dyskusja na platformie Zoom; w drugiej części będzie można porozmawiać z urzędnikami i projektantami. Ta część nie będzie transmitowana na YouTube. Projekty organiza-

cji ruchu zostaną udostępnione do 15 listopada 2023 r.

Wszystkie uwagi związane z powiększeniem strefy można przesyłać na adres sppnmokotow@zdm.waw.pl.

Jakub Dybański



**Jeden z pierwszych samochodów do e-kontroli, po niecałych trzech latach, przekroczył barierę 100 tys. km przebiegu. To idealna okazja, aby podsumować, jak wiele pracy udało się wykonać przy jego pomocy.**

Auto wyposażone w specjalny system zeskanowało 2,5 mln tablic rejestracyjnych – pojedyn-

czy patrol pieszy potrzebowałby 10 razy więcej czasu – czyli ok. 30 lat!

Pierwsze samochody e-kontroli pojawiły się na ulicach Warszawy w styczniu 2020 roku. Przez niecałe trzy lata flota rozrosła się do 9 pojazdów. System okazał się rewolucyjnym rozwiązaniem – strefa płatnego parkowania stała się szczelna, a wśród nieuczciwych kierowców zaczę-

## Wydajny jak e-kontrola

ło panować przekonanie, że nie opłaca się parkować „na gapę”.

### Nie ma przypadków

W założeniu, system e-kontroli jest uzupełnieniem patroli pieszych, a te są dla strefy również kluczowe. Nie w każdym miejscu samochód jest w stanie pracować wydajnie – np. na wąskich uliczkach, gdzie auta parkują w ogromnym ścisisku.

Samochody e-kontroli nie jeżdżą więc w przypadkowe miejsca. Wszystkie trasy są precyzyjnie zaplanowane – tak, aby maksymalnie wykorzystać posiadany potencjał i stworzyć synergii z patrolami pieszymi.

### Liczby robią wrażenie

Od stycznia 2020 do października 2023 roku jeden z pierwszych samochodów przejechał wspomniane 100 tys. km. W tym czasie udało mu się zeskanować 2 457 500 tablic, w tym 1 966

031 podwójnie zeskanowanych. Na tej podstawie wystawiliśmy 193 762 dokumenty opłaty dodatkowej. Wynika z tego, że jedynie niecałe 10 proc. kierowców nie opłaciło postoju w SPPN. Aby „wykreślić” takie liczby, pojedynczy patrol pieszy potrzebowałby 10 razy więcej czasu – czyli ok. 30 lat! Dzięki temu, że wszystkie samochody do e-kontroli są w pełni elektryczne, udało się również sporo zaoszczędzić na paliwie. 100 tys. km, czyli 16 600 kWh przy obecnych cenach prądu, to ok 13 tys. zł. Zwykły samochód spalinowy zużyłby w tym czasie paliwo, na które musielibyśmy wydać 4 razy więcej – zakładając, spalanie na poziomie ok. 7-8 litrów i cenie benzyny ok. 6 zł.

Wszystko wskazuje na to, że e-kontrola to pomysł trafiony w dziesiątkę! Dzięki niemu SPPN jest szczelna, a my jesteśmy w stanie wykonywać swoją pracę 10 razy skuteczniej. [zdm.waw.pl](http://zdm.waw.pl)

## Tramwajowy remont w listopadowy weekend

**Tramwajarze przeznaczą listopadowy weekend 18-19 listopada na remont torów na skrzyżowaniu Alei Niepodległości z ulicą Nowowiejską. Zmieniają się trasy linii tramwajowych i uruchomione zostaną linie zastępcze.**

4 i 5 listopada, tramwajarze pracowali po północnej stronie skrzyżowania – zajęli torowisko i skrajny lewy pas jezdni Alei Niepodległości w stronę Trasy Łazienkowskiej. Nieczynne było także przejście dla pieszych przez aleję Niepodległości po stronie ulicy Koszykowej. Tramwaje nie jeździły aleją Jana Pawła II, ulicą Chałubińskiego i aleją Niepodległości między Rondem ONZ a ulicą Nowowiejską. Zmieniły się trasy tramwajów linii 17 i 33. Uruchomione zostały dwie linie zastępcze – tramwajowa 70 i autobusowa Z17.

W weekend 18-19 listopada tramwajarze wejdą na południową stronę skrzyżowania – tym razem zajmą skrajny lewy pas na jezdni Alei Niepodległości w kierunku ulicy Koszykowej oraz przejście przez aleję Niepodległości po stronie ulicy Filtrowej. Tramwaje nie będą kursowały aleją Niepodległości,

ulicą Rakowiecką i Wołoską między Nowowiejską a Woronicza.

Tramwaje linii 17 i 33 będą jeździły objazdami. „Siedemnastka” – ulicami Nowowiejską, Marszałkowską, Puławską i J.P. Woronicza do Wołoskiej. Tramwaje 33 nie dojadą do pętli Kielecka, tylko ulicami Nowowiejską,

Krzywickiego i Filtrową pojadą na plac Narutowicza.

W tym etapie prac autobusy linii zastępczej Z17 będą kursowały między Dworcem Centralnym a ulicą Woronicza ulicami Chałubińskiego, aleją Niepodległości, Rakowiecką i Wołoską. **Tomasz Kunert**



# Życie w cieniu food waste – jak temu przeciwdziałać?

Każdego roku Polacy marnują prawie 5 mln ton żywności, z czego za 60 proc. odpowiada gospodarstwa domowe – informuje Federacja Polskich Banków Żywności. Czy w obliczu tego problemu konsumenci starają się, by ograniczyć jego skalę?

Jak wskazuje najnowsze badanie zrealizowane na zlecenie Netto, tak. Z raportu „Zero Waste – badanie zachowań konsumenckich” wynika, że aż 69 proc. respondentów aktywnie dąży do minimalizowania wyrzucania jedzenia w swoich domach.

Marnowanie żywności to problem globalny. Jednak każdy z nas poprzez zmianę swoich codziennych nawyków może przyczynić się do ograniczenia go. Poniżej przedstawiamy kilka prostych porad, które pomogą Ci wdrożyć zasady zero waste w swoim gospodarstwie domowym, a przy tym zaoszczędzić!

## Planuj - nie wyrzucaj

Aż 43 proc. badanych deklaruje planowanie zakupów i tworzenie list zakupowych – bądź jak oni! Przed wyjściem do sklepu sporządź listę potrzebnych produktów. Trzymając się jej w sklepie, unikniesz zbędnych czy za dużych zakupów. Jeśli mimo listy w sklepie skuszą Cię promocje, dzięki którym możesz zaoszczędzić pieniądze, korzystaj z nich w sposób przemyślany. Produkty z dłuższą datą ważności z pewnością mogą poleżeć w Twojej spiżarni nieco dłużej, można więc kupować je na zapas. W przypadku produktów z krótszą datą przydatności, zastanów się, jaką ilość będziesz w stanie wykorzystać w domu. Takie podejście pozwoli Ci zminimalizować straty żywności.

## Przechowuj prawidłowo!

Badanie pokazało, że coraz więcej Polaków zwraca uwagę na sposób przechowywania produktów spożywczych i stara się robić to zgodnie z zaleceniami (41 proc.). Pozwala to uniknąć przedwczesnego psucia się jedzenia i znacząco wpływa na świeżość i trwałość żywności, a co za tym idzie, ogranicza marnowanie. 39 proc. respondentów mrozi jedzenie, suszy je lub robi z nich przetwory. Z kolei co trzeci



badany wykorzystuje resztki jedzenia do przygotowywania nowych dań. Przepisy zero waste znajdziesz w Internecie i dedykowanych książkach kucharskich. Do dyspozycji mamy także wiele aplikacji, które pomogą nam ułożyć jadłospis z tego, co pozostało w lodówce.

## Zwracaj uwagę na etykiety

Czy wiesz, że produkty spożywcze oznaczone są dwoma rodzajami dat ważności? Pierwszy to „należy spożyć do” i oznacza konkretny dzień, po którym produkt może stanowić zagrożenie dla zdrowia. Takim oznaczeniem producenci określają przydatność np. nabiału. Drugim rodzajem jest „najlepiej spożyć przed”, co dla konsumenta stanowi podpowiedź, do kiedy produkt zachowuje pełnię swoich walorów smakowych i odżywczych. Co ważne, po przekroczeniu tej daty produkt nadal może nadawać się do spożycia. Takie oznaczenia stosowane są np. przy konserwach, makaronach i produktach suchych.

Okazuje się, że wielu z nas nie rozróżnia terminów stojących przed datą ważności. Na pytanie czy określenia „należy spożyć do” i „najlepiej spożyć przed” oznaczają to samo, aż 39 proc. bada-

nych odpowiedziało, że tak, a 1/4 stwierdziła, że nie wie. Mimo, że 37 proc. respondentów zadeklarowało znajomość tych pojęć, jedynie co drugi z tej grupy był w stanie wskazać poprawną definicję każdego z określeń.

Dlaczego to tak ważne? Jak wynika z badań Netto, większość respondentów sprawdza etykiety produktów pod kątem dat przydatności. Podczas zakupów w sklepie robi to 58 proc. ankietowanych, a w domu – 69 proc. Data ważności jest więc wyznacznikiem przydatności do spożycia. Z kolei nierozróżnianie pojęć przekłada się na decyzję o wyrzuceniu produktów „po dacie”, choć niektóre z nich można by wciąż wykorzystać.

Istnieje wiele sposobów na proste i bardziej intuicyjne przestrzeganie terminów ważności. Wśród nich są m.in. aplikacje do monitorowania dat przydatności do spożycia. Warto również pogrupować w lodówce i szafkach żywności w ten sposób, by łatwiej nam było znaleźć produkty o krótszej dacie ważności. To tzw. metoda FIFO, czyli First In-First Out. Ostatnio kupione produkty powinniśmy umieścić z tyłu lodówki, a te, które kupiliśmy wcześniej i stoją dłużej, przesunąć na przód. Możemy

też przeznaczyć osobną półkę na otwarte opakowania.

## Sprawdź i daj szansę!

Termin przekroczony... i co teraz? Według raportu, 20 proc. osób od razu wyrzuca produkty, których data przydatności została przekroczona, 46 proc. weryfikuje sensorycznie produkty o dłuższych terminach przydatności, pozostałe zazwyczaj wyrzuca, a co trzeci z nas, zanim wyrzuci przeterminowany produkt, sprawdza go sensorycznie. Jeśli produkt dobrze pachnie, wygląda i smakuje, spożywa go.

Pamiętajmy, że z niektórych produktów możemy korzystać nawet po upływie terminu ważności „najlepiej spożyć przed”, jeśli tylko nie zauważymy odstępstw od normy. Produkty, co do których mamy obawy, często możemy zużyć w inny sposób, np. mieloną kawę wykorzystać jako peeling, a nietugotwany makaron przeznaczyć jako kreatywny artykuł plastyczny dla dzieci.

## Żywność można ratować... już podczas zakupów!

Dobre praktyki w zakresie niemarnowania żywności można zastosować już podczas zakupów! W Netto można kupić produkty z kończąca się datą. Znajdują się one w kilku miejscach w sklepie – w chłodniach, na półkach z asortymentem suchym i w strefie warzyw i owoców z Zieleniaka. Miejsca te łatwo znaleźć, są specjalnie oznaczone plakatami z hasłem akcji: Nie marnuj i zyskuj. Dodatkowo na produktach włączonych do akcji znajduje się żółta naklejka z nową, niższą, jeszcze atrakcyjniejszą ceną. Wszystko po to, by zachęcić klientów do zakupu tych produktów – dzięki temu wspólnie ratujemy żywność przed zmarnowaniem.

## Dziel się jedzeniem

Wciąż mało popularne jest dzielenie się jedzeniem – jedynie 12 proc. respondentów deklaruje stosowanie tego sposobu na ograniczanie marnowania żywności. Dlatego warto poszukać w swojej okolicy fundacji lub korzystać z wspierających lokalne społeczności bezpłatnych jadłodzielni. A może masz ko-

goś bliskiego, z kim możesz podzielić się przygotowanym jedzeniem? Śmiało!

## Wspólne działanie, jeden cel

Sieć sklepów Netto od wielu lat aktywnie angażuje się w działania na rzecz niemarnowania żywności. W 2022 r. aż 84 proc. sklepów działających pod szyldem Netto przekazywało żywności organizacjom pożytku publicznego. Łącznie sklepy podlegające pod spółkę Netto w 2022 roku przekazały ponad 2 722,5 tony żywności, których wartość wyniosła 18,1 mln zł, natomiast sklepy działające w ramach spółka Netto Indygo w okresie od 01.03.2021 do 28.02.2022 przekazała około 1407 ton żywności o wartości blisko 9,95 mln zł.

We wszystkich sklepach Netto prowadzona jest akcja „Nie marnuj i zyskuj”, w ramach której powstały specjalnie oznaczone miejsca. Można w nich znaleźć żywność przecenioną ze względu na zbliżający się termin przydatności do spożycia lub w uszkodzonych opakowaniach. Akcją objęte są produkty w chłodniach i suche, ale również pakowane warzywa i owoce. W przypadku gdy jedna sztuka z paczki jest uszkodzona, zostaje usunięta, a cała reszta dostępna jest w obniżonej cenie.

Od września 2023 r. wszystkie sklepy Netto korzystają z nowoczesnego systemu, który w oparciu o sztuczną inteligencję przewiduje poziom obniżek cenowych dla produktów ze zbliżającym się terminem przydatności do spożycia, sugerując cenę o największym potencjale dla sprzedaży danego produktu. Dzięki temu szanse na to, że zostanie on kupiony i zjedzony, zamiast trafić do kosza, zwiększają się.

Ważnym elementem działań jest także kontrola zatowarowania sklepów. Jest ona prowadzona w oparciu o wyniki sprzedaży, co daje możliwość na zoptymalizowanie dostępności artykułów w placówkach przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniej ilości artykułów dostawnych dla klientów.

Sieć stawia również na edukowanie w zakresie niemarnowania żywności, przygotowując i udostępniając materiały dotyczące tego tematu czy prowadząc akcje informacyjne w swoich sklepach.

Patrycja Kamińska

# Więcej możliwości na pozbycie się elektroodpadów w stolicy



Gdzie bezpiecznie oddać drobny sprzęt elektryczny i elektroniczny? Od kilku tygodni mieszkańcy Warszawy mają jeszcze więcej miejsc, by to zrobić. W wybranych lokalizacjach w stolicy pojawiły się nowe Miejskie Punkty Elektroodpadów. Docelowo ma być ich 55.

Miejskie Punkty Elektroodpadów (MPE) to specjalne pojemniki, w których mieszkańcy mogą zostawić drobne elektrośmieci: niedziałające telefony i ładowarki, zużyte żarówki, tonery, baterie, akumulatory i uszkodzoną drobną elektronikę. Do tej pory MPE funkcjonowały na terenie Bemowa, Bielana i Woli. W ostatnim czasie pojawiły się też na Białołęce, Mokotowie i Śródmieściu. To w sumie aż kilkadziesiąt nowych pojemników

na zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny. Punkty znajdują się w ogólnodostępnych miejscach, m.in. urzędach dzielnic, szkołach i przedszkolach, przy OSIR-ach czy placach zabaw. Aktualne lokalizacje można sprawdzić na stronie warszawa19115.pl.

Zakup Miejskich Punktów Elektroodpadów został sfinansowany w ramach projektu Unii Europejskiej Capital Cities – współpraca stolic w obszarze gospodarki odpadami niebezpiecznymi – Erywań, Warszawa, Tirana, w którym uczestniczy Biuro Gospodarki Odpadami. Projekt realizowany jest we współpracy z dzielnicami m.st. Warszawy.

Miejskie Punkty Elektroodpadów są kolejnym rozwiązaniem usprawniającym gospodarkę odpadami niebezpiecznymi na terenie stolicy i wpisującym się w ideę gospodarki obiegu za-

mkniętego. Poza MPE, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny mieszkańcy mogą oddać także w sklepach z elektroniką, PSZOK-ach, w MPSZOK-ach, Mobilnych Punktach Zbierania Elektrośmieci ElektroEko i pojemnikach na małe elektrośmieci ElektroEko. Szansą na pozbycie się takich odpadów są również organizowane cyklicznie przez miasto akcje wymiany elektrośmieci na sadzonki. Podczas tegorocznych wydarzeń zebrano łącznie około 17 ton elektroodpadów – także tych wielogabarytowych.

Wrzucanie elektroodpadów do specjalnych pojemników może zwiększyć szansę na ich recykling. Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny zawiera cenne surowce, które mogą zostać ponownie wykorzystane. Zużyte telefony komórkowe, które zawierają złoto, srebro i miedź, można spoytkować przy produkcji czajników, plomb dentystrycznych, a nawet instrumentów muzycznych. Plastikowe elementy lodówki mogą z kolei posłużyć do wytworzenia kołpaków samochodowych.

Elektrośmieci są jednocześnie źródłem szkodliwych substancji. Zawierają rtęć, freon, azbest, kadm czy związek bromu, które przenikają do gleby, wód gruntowych i powietrza. Ich demontaż powinien odbywać się wyłącznie w wyspecjalizowanych zakładach przetwarzania.



# Eco-Miasto Warszawa

Warszawa zwyciężyła w konkursie Eco-Miasto 2023 w kategorii „Efektywność energetyczna, OZE, jakość powietrza” dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców. Jury doceniło stolicę za program STOP SMOG, modernizację oświetlenia ulicznego oraz promowanie odnawialnych źródeł energii.

## Odnawialne źródła i LED-y

Ceremonia ogłoszenia zwycięzców konkursu Eco-Miasto odbyła się po raz 10. Jury nagrodziło siedem miejskich projektów w czterech kategoriach i dwóch grupach konkursowych. W kategorii „Efektywność energetyczna, OZE, jakość powietrza” (dla miast powyżej 100 tysięcy mieszkańców) główną nagrodę zdobyła Warszawa.

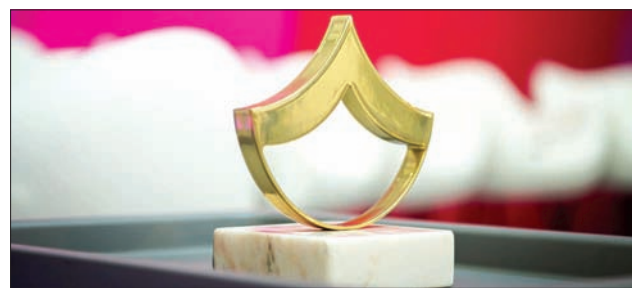
Jury wyróżniło stolicę za konsekwentne działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej, w tym przede wszystkim promowanie odnawialnych źródeł energii, wymianę oświetlenia ulicznego na LED-owe i wdrożenie Systemu do Zarządzania Energią w 10 miejskich budynkach oświatowych.

## Miasta bardziej ekologiczne

W ramach obchodów jubileuszu konkursu, w Centrum Nauki Kopernik odbyła się również konferencja „Miasta. Ludzie. Przyszłość.” – zorganizowana przez Centrum Informacji o Środowisku UNEP/GRID-Warszawa i Ambasadę Francji w Polsce. Poruszany był też temat zielonej transformacji i roli mieszkańców w budowaniu przyjaznych miast, otwartych na wyzwania przyszłości.

– Wnioski z rozmów z mieszkańcami pokazują nam, że konieczne są inwestycje w ekologię. Ale nikt nie robi tych zmian samemu. Potrzebujemy współpracy. Jako samorządy robimy wszystko, by osiągnąć neutralność klimatyczną, jednak krytyczną jest współpraca na poziomie rządowym. Konieczne jest zaangażowanie indywidualnych osób, ale też przedsiębiorców – przekonywała Magdalena Młochowska, dyrektor koordynator ds. zielonej Warszawy.

Uczestnicy wzięli udział w panelach oraz wykładach – takich jak „Miasta przyszłości dla dobra ludzi i planety” prof. Carlota Moreno, dyrektora Katedry Przedsiębiorczości i Innowacji Uniwersytetu Panthéon-Sorbonne.



## Warszawianka Roku

**Już tylko do 10 listopada można oddać głos na jedną z dziesięciu kandydatek w plebiscyfie Warszawianka Roku 2023. W tym roku kapituła konkursu nominowała do tytułu Warszawianki Roku 2023:**

– Krystynę Budnicką – od 1991 roku jest członkinią Stowarzyszenia Dzieci Holocaustu w Polsce. Jako świadek historii stale spotyka się z młodzieżą zarówno w Polsce, jak i w Niemczech opowiadając o swoich przeżyciach.

– Zofię Czekalską – do Warszawy przyjechała w czasie niemieckiej okupacji. W Armii Krajowej, w trakcie Powstania Warszawskiego, pełniła funkcję łączniczki Centralnej Składnicy Aptecznej. Została odznaczona przez Prezydenta RP Złotym Krzyżem Zasługi.

– Marzenę Dębską – specjalistkę w dziedzinie położnictwa i ginekologii oraz perinatologii. W latach 2016 - 2019 pełniła funkcję prezki Oddziału Warszawskiego Towarzystwa Medycyny Perinatalnej. Aktywnie uczestniczy w debacie publicznej dotyczącej organizacji opieki okołoporodowej i praw kobiet, zawsze stając w ich obronie.

– Kamilę Ferenc – adwokatkę, prawniczkę i konsultantkę w Fundacji na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny FEDERA. Jest też współzałożycielką Fundacji Przeciw Kulturze Gwałtu i społecznie zaangażowanej kancelarii Prawo do Prawa. W pracy zawodowej zajmuje się przede wszystkim prawami kobiet, przeciwdziałaniem przemocy i dyskryminacji.

– Sylwię Gregorczyk-Abram – adwokatkę oraz działaczkę społeczną. Jest zaangażowana w organizację pozarządową, działającą na rzecz ochrony systemu wymiaru sprawiedliwości i praw człowieka oraz współtwórczynią inicjatywy #WolneSądy i Komitetu Obrony Sprawiedliwości.

– Dr Katarzynę Kasię – filozofkę, absolwentkę Wydziału Filozofii i Socjologii UW, stypendystkę Ministerstwa Spraw Zagranicznych Republiki Włoskiej, The Kościuszko Foundation oraz Princeton University.

– Dr Hannę Machińską – prawniczkę i działaczkę społeczną z niezwykle bogatym dorobkiem w zakresie wdrażania europejskich standardów prawnych do prawa polskiego, w tym w dziedzinie ochrony praw człowieka i prawa antydyskryminacyjnego.

– Katarzynę Nicewicz – z wykształcenia pedagogkę i graficzkę, na co dzień prezeską Fundacji Daj Herbatę. Od ponad 11 lat zajmuje się osobami doświadczającymi bezdomności. Prowadząc organizację stawia na kompleksową pomoc i nowatorskie rozwiązania.

– Agnieszkę Szpilę – pisarkę, ekofeministkę, kulturoznawczynię i aktywistkę. W swoich książkach i tekstach zajmuje się głównie tematami związanymi z osobami dyskryminowanymi – w tym z mniejszościami, ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami.

– Justynę Wydrzyńską – aktywistkę, chemiczkę, od 2006 roku zaangażowaną w zwiększanie dostępu do aborcji. Jest też współzałożycielką Aborcyjnego Dream Teamu, członkinią sieci Aborcji Bez Granic oraz matką trojki dzieci.

Warszawiacy i warszawianki mogą głosować w plebiscyfie elektronicznie lub papierowo do 10 listopada. Szczegółowe informacje dostępne są pod adresem: warszawiankaroku.um.warszawa.pl. Wyniki głosowania zostaną ogłoszone podczas uroczystej gali.

## Podsumowanie akcji „Znicz” i „Hiena”

**Ponad 860 zdarzeń odnotowali strażnicy miejscy uczestniczący w dniach 27 października – 5 listopada w działaniach pod kryptonimem „Hiena” i „Znicz”. Do udziału w tych akcjach zadysponowano 675 funkcjonariuszy.**

Priorytetem akcji „Hiena” i „Znicz” były ochrona bezpieczeństwa wszystkich odwiedzających groby bliskich oraz przeciwdziałanie zakłócaniu porządku i spokoju publicznego. Strażnicy ukierunkowali swoje działania na m. in. zapewnienie bezpiecznego ruchu pieszych, zapobieganie kradzieżom cmentarnym, egzekwowanie zakazu spożywania alkoholu w miejscach publicznych, przestrzeganie przepisów dotyczących działalności handlowej, czy stosowanie się do zasad parkowania pojazdów. W wyniku podjętych działań nałożono 178 mandatów karnych, w 84 przypadkach zastosowano pouczenia, ujęto 3 osoby.

Największą liczbą interwencji dotyczyła ruch drogowy. Kierowcy 182 pojazdów otrzymali wezwania w związku z nieprzebiegiem postojem pojazdów, nałożono 29 mandatów, zastosowano 54 pouczenia. W 35 przypadkach strażnicy wystawili zlecenie usunięcia pojazdu z miejsca, gdzie nieprzebiegiem parkując, kierujący wprowadził zagrożenie w ruchu drogowym. W przededniu Dnia Wszystkich Świętych funkcjonariusze biorący udział w akcji „Znicz”, w okolicach wielu cmentarzy wygradzili taśmami ostrzegawczymi miejsca, gdzie zwykle dochodziło do naruszeń przepisów. Dzięki temu kierowcom łatwiej było zidentyfikować obszary, gdzie parkowanie mogło zakończyć się mandatem.

Spora część interwencji była związana z prowadzeniem działalności handlowej poza miejscami do tego wyznaczonymi (125 mandatów, 11 pouczeń).

W czasie akcji „Hiena” i „Znicz” doszło też do kilku poważniejszych zdarzeń, w których interweniowali funkcjonariusze. Strażnicy sukcesem zakończyli



m. in. akcją poszukiwania dziecka zaginionego na cmentarzu, pomagali osobom, które doznały urazów w wyniku upadku, odnotowali też kilka incydentów, związanych z naruszeniem porządku oraz podejrzeniami kradzieży cmentarnych.

29 października strażnicy patrolujący okolice Cmentarza Bródnowskiego, ujęli podejrzanego o kradzież kieszonkowi. Strażnicy zauważyli zamieszanie w autobusie linii 169. Jadące nim pasażerki dawały znaki, że potrzebują pomocy. Strażnicy zdecydowanie wkroczyli do akcji i po chwili wyprowadzili na przystanek agresywnego mężczyznę, który miał przy sobie przedmioty pochodzące z kradzieży. Ujętego złodzieja strażnicy przekazali patrolowi policji.

30 października funkcjonariusze patrolujący okolice cmentarza przy ulicy Przyczółkowej w Wilanowie, zauważyli jak idąca nieopodal kobieta potknęła się i upadła. Upadek wyglądał bardzo groźnie, strażnicy natychmiast podbiegli do kobiety z pomocą i opatrzyli ranę. Po kilku minutach działania przejęło wezwane przez strażników pogotowie.

Około godziny 3 w nocy 31 października strażnicy miejscy z VII Oddziału Terenowego podjechali pod cmentarz przy ulicy Izbickiej, by przejąć posterunek

po innym patrolu. Zainteresowanie funkcjonariuszy wzbudził zaparkowany przy cmentarnym murze samochód. Kierujący twierdził, że zaparkował „by odpocząć”. W bagażniku auta miał doniczki z kwiatami. Kierowca nie potrafił racjonalnie wytłumaczyć ani pobytu w okolicach cmentarza o tak nietypowej porze ani sposobu w jaki wszedł w posiadanie kwiatów. Jego tłumaczenia były tak niespójne i nielogiczne, że strażnicy wezwali policję.

Po południu 1 listopada do strażników miejskich podszedł zdenerwowany mężczyzna i poprosił o pomoc w odnalezieniu 11-letniej córki, która zgubiła się na Cmentarzu Bródnowskim. Po kilkunastominutowych poszukiwaniach strażnicy odnaleźli dziewczynkę i przekazali rodzicom.

Na tym samym cmentarzu, starszy mężczyzna potknął się, a upadając rozbił sobie głowę. Poszkodowanego mężczyznę opatrzył pieszy patrol straży miejskiej biorący udział w akcji „Znicz”.

Do najpoważniejszego incydentu doszło po godzinie 13 w Dzień Wszystkich Świętych w okolicach Cmentarza Bródnowskiego. Patrolujący ten rejon strażniczka i strażnik nagle usłyszeli krzyki dochodzące z okolic kancelarii cmentarza. Finałem interwencji było ujęcie dwóch sprawców brutalnego pobicia dwóch innych mężczyzn. Jeden z poszkodowanych z ciężkimi urazami został zabrany do szpitala. Ujęci przez strażników miejskich sprawcy zostali przekazani policji.

**Referat Prasowy Straży Miejskiej m. st. Warszawy**



**Wraz z początkiem października Warszawa pożegnała się z węglem. Tym samym weszły w życie założenia uchwały anty-smogowej Mazowsza. Porozumienie w tej sprawie jeszcze w 2020 r. podpisały władze województwa i miasta.**

Zgodnie z nowelizacją uchwały anty-smogowej od 1 października 2023 r. w Warszawie obowiązuje zakaz spalania węgla i paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem węgla. Takie regulacje od 1 stycznia 2028 r. obejmą też powiaty podwarszawskie. Co ważne, wszystkie nowe kotły na paliwa stałe instalowane po 11 listopada 2017 r. muszą spełniać wymagania tzw. ekoprojektu.

Naszym obowiązkiem, jako władz samorządowych, jest prowadzenie działań, które ograniczą poziom zanieczyszczenia powietrza oraz ich negatywny

wpływ na zdrowie ludzi i na środowisko. Dlatego w dialogu z mieszkańcami Mazowsza już od 2017 roku konsekwentnie, w sposób zaplanowany i odpowiedzialny zmierzamy do skutecznego ograniczenia niskiej emisji na terenie województwa mazowieckiego. Wszystko, co robimy wraz z samorządami Miasta Stołecznego Warszawy i samorządami lokalnymi, służy ochronie zdrowia i poprawie jakości życia mieszkańców – zaznacza przewodniczący Sejmiku Województwa Mazowieckiego Ludwik Rakowski.

– Węgiel to tak naprawdę kopciuchy, z którymi w Warszawie walczyliśmy od lat. Od 2018 r. na terenie miasta udało się zlikwidować 70 proc. tych szkodliwych źródeł ogrzewania. Ale nie ustajemy w naszych działaniach. Mamy ekodoradców, którzy odwiedzi-li już każdy dom, w którym może znaj-

## Warszawa bez węgla

dowa się kopciuch. Mamy kontrole Straży Miejskiej i mamy też cały system dotacji. To zarówno miejskie dotacje na wymianę źródeł ogrzewania, jak i dofinansowanie w ramach programów „Czyste powietrze” i „Stop Smog”, w których jesteśmy partnerem – mówi Magdalena Młochowska, dyrektor koordynator ds. zielonej Warszawy i przypomina, że korzystając jednocześnie z miejskiego wsparcia i dofinansowania w ramach programu „Czyste powietrze” mieszkańcy mogą uzyskać nawet 100 proc. dotacji. – Pomożemy każdemu, kto jest zainteresowany wymianą źródła ciepła – dodaje dyrektor Młochowska.

– W ostatnich latach obserwujemy poprawę jakości powietrza na Mazowszu i w Warszawie. W 2022 r. w żadnej strefie nie został przekroczony poziom dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5. To skutek wielu działań, w tym również wynikających z przyjętych przez sejmik przepisów. Warto zwrócić uwagę, że zakaz palenia węglem nie tylko przyczynia się do poprawy jakości powietrza poprzez zmniejszenie stężeń pyłów zawieszonych i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych. To także ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. Szacuje, że rocznie może to być mniej nawet o 49 tys. ton CO2 emitowanego bezpośrednio ze spalania węgla w domowych kotłach – podkreśla dyrektor Departamentu

Gospodarki Odpadami, Emisji i Pozwoleń Zintegrowanych w UMWM w Warszawie Marcin Podgórski.

### Spada liczba kopciuchów

Przeprowadzone w gminach inwentaryzacje wskazały, że na całym Mazowszu musi zostać wymienionych ponad 600 tys. urządzeń grzewczych: kotłów, kominków, pieców kaflowych itp. W latach 2021–2022 na terenie województwa wymieniono ponad 47 tys. kotłów. Jednak by do 2026 r. osiągnąć cel trwałej poprawy jakości powietrza na Mazowszu, powinno się wymienić około 83 tys. kotłów rocznie.

W Warszawie do wymiany pozostało jeszcze 4,2 tys. kopciuchów – w zdecydowanej większości prywatnych. Mieszkańcy wciąż mogą się ubiegać o miejskie dofinansowanie na likwidację starego pieca. Do tej pory dzięki finansowemu wsparciu stolicy udało się zmniejszyć liczbę prywatnych kopciuchów o ponad 3,8 tys. sztuk. Jednocześnie w ostatnich latach zlikwidowano też 1,7 tys. przestarzałych pieców w zasobie komunalnym.

### Po co te zmiany?

Jakość powietrza ma ogromny wpływ na życie i zdrowie mieszkańców. Co piąty zgon na świecie następuje w wyniku zanieczyszczenia powietrza. Tylko na Mazowszu co roku z tego powodu umiera od 4 do 6 tys.

osób. Miesięczne koszty związane z leczeniem chorób spowodowanych zanieczyszczeniami powietrza oraz nieobecnością w pracy wynoszą natomiast aż 800 zł na każdego mieszkańca województwa.

Roczne oceny jakości powietrza wskazują, że na Mazowszu występują przekroczenia norm dla pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5 i benzo(a)pirenu, a na terenie Warszawy – również NO2. Dane pokazują też, że za 98 proc. emisji B(a)P w województwie odpowiada ogrzewanie gospodarstw domowych. Dlatego tak ważne jest ograniczenie szkodliwych źródeł ciepła i zastępowanie ich bardziej ekologicznymi – na co zwraca uwagę m.in. uchwała anty-smogowa.

O wprowadzeniu uchwały na Mazowszu zabiegali sami mieszkańcy – apel w tej sprawie podpisało ponad 13 tys. osób. Dokument został przyjęty przez Sejmik Województwa Mazowieckiego w 2017 r., a następnie znoveelizowany w 2022 r. Uchwała anty-smogowa ma zapobiegać negatywnemu oddziaływaniu urządzeń grzewczych na zdrowie i środowisko. Dlatego zakazuje spalania najgorszych paliw: mułow, flotokonzentratów, węgla brunatnego, sypanego węgla kamiennego i mokrej biomasy, a jednocześnie nakazuje wymianę tzw. kopciuchów. Zakazuje ich używania obowiązują od 1 stycznia br.









**E.Leclerc**  
URSYNÓW



**OFERTA WAŻNA**  
od czwartku 09.11  
do piątku 10.11.2023 r.  
lub w wyznaczone dni



**-42%**

**19<sup>99</sup>** ~~34,99~~  
1 kg

Cena sprzed  
obniżką: **34,99**  
1 szt.

**Ser z Dziurami  
Typ Szwajcarski**

Lumiko



**-63%**

**0<sup>99</sup>** ~~2,69~~  
1 kg

Cena sprzed  
obniżką: **2,69**  
1 kg

**Marchew**

Wigant

**CZWARTEK 09.11**



**8<sup>99</sup>**  
1 kg

**CENA Z KARTĄ**



**Pomidory malinowe**

Wigant

Kraj pochodzenia: Polska/Turcja



PRZY ZAKUPIE 2 SZT.

**1<sup>99</sup>**  
1 szt.

**CENA Z KARTĄ**



**Paluszki Vici**

Akwen  
100 g, cena za 1 kg = 19,99



**15<sup>99</sup>**  
1 kg

**CENA Z KARTĄ**



**Boczek wieprzowy  
z żeblem/ze skórą**

**PIĄTEK 10.11**



**26<sup>99</sup>**  
1 kg

**CENA Z KARTĄ**



**Pręga wołowa bez kości**

tuniewscy

**ZRÓB ZAKUPY ZA 300 zł**  
z kartą **a dostaniesz 30 zł\***  
na kolejne zakupy!



\*Regulamin dostępny w POK sklepu stacjonarnego oraz na stronie [www.ursynow.leclerc.pl](http://www.ursynow.leclerc.pl)

Kupon wydawany w dniu 02-10.11.2023



**20 000 ZŁ**  
**PULA NAGRÓD**

**02.11 - 18.11.2023**



Regulamin dostępny w POK  
sklepu stacjonarnego oraz  
na stronie [www.ursynow.leclerc.pl](http://www.ursynow.leclerc.pl)

**11.11.2023 Narodowe Święto Niepodległości sklep i galeria zamknięte.**

Oferta ważna od 09.11 do 10.11.2023r. z wyjątkiem produktów oznaczonych inną datą obowiązywania promocji lub do wyczerpania zapasów. Wszystkie ceny wyrażone są w zł i zawierają podatek VAT. Ceny dotyczą produktów bez dekoracji. Oferta dotyczy sprzedaży detalicznej. Informacje na ten temat i regulamin dostępny w Punkcie Obsługi Klienta sklepu. Oferta dotyczy sklepu: HIPERMARKET URSYNÓW, Warszawa ul. Ciszewskiego 15 róg Komisji Edukacji Narodowej.

**E.Leclerc**  
HIPERMARKET  
URSYNÓW  
Foto.e-leclerc.pl f leclerc.pl

Hipermarket czynny  
pon. - sob.: 7.00 - 22.00  
niedz. handlowa: 7.00 - 22.00

**GALERIA  
KEN  
CENTER**  
f galeriakencenter

Galeria czynna  
pon. - sob.: 10.00 - 21.00  
niedz. handlowa: 10.00 - 20.00

Hipermarket Warszawa Ursynów  
ul. Ciszewskiego 15  
róg Komisji Edukacji Narodowej  
tel. (22) 389 86 00  
[www.eleclerc.pl](http://www.eleclerc.pl)

dojazd autobusami:  
192, 179, 185, 193, 195, 209, 148, 503, 166 stacja metra: Stokłosy, Imielin